

ВЕСНИК

ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА «НОВА ЗАГОНЕТКА»

ISSN 1820 – 2918

БЕОГРАД, ФЕБРУАР 2023.

БРОЈ 75

УМЕСТО УВОДНЕ РЕЧИ

С	А	В	Е	С	Т
21.2.	Д	А	Н	21.2.	Р
С	Р	Б	И	Ј	Е
Р	Е	21.2.	Г	Е	Н
21.2.	С	И	М	К	Е
С	А	Г	А	21.2.	Р
Е	Р	О	Т	И	К
Т	И	Р	А	Н	А

САДРЖАЈ

	СТРАНА
ЕНИГМАТСКЕ ВЕСТИ	2 – 4
ВИЗАНТИЈСКЕ ЗАГОНЕТКЕ	5 – 6
ДРУГИ О НАМА	7 – 9
ИЗ ИТАЛИЈАНСКЕ ЕНИГМАТИКЕ	10 – 12
ТЕОРИЈСКИ ПРИЛОЗИ Нови варијетети испуњаљки	13 – 16
НОВЕ ЕНИГМАТСКЕ КЊИГЕ	17 – 22
РЕАГОВАЊА И МИШЉЕЊА	23 – 25
ЕНИГМАТСКА ТАКМИЧЕЊА	26 – 32
ИЗ ИСТОРИЈЕ «ЕНИГМЕ»	33
ИЗ КЛУПСКЕ РАДИОНИЦЕ	34 – 36
IN MEMORIAM (Живадин Јовановић, Вељко Вујчић, Томислав Вукадиновић, Миленко Мијатовић, Душко Лазић)	37 – 44
ДОДАТАК: «ГЕН», број 32	I – IV
ДОДАТАК: «Сремуш», број 15	V – VIII

«ВЕСНИК» – Информативно–теоретски лист Енигматског клуба «Нова загонетка»
Припрема: Енигматски клуб «Нова загонетка», Београд
(11070 Београд, Булевар Арсенија Чарнојевића 124, улаз 3, стан 26)
Редакција: Председништво Енигматског клуба «Нова загонетка»
Уређивање и техничка припрема: Мирослав Лазаревић
(телефон: 011/2131 – 143; 064/9452 – 493; Е – mail: miroslav.lazarevic40@mts.rs)

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

Текстови у НОВОСТИ ЕНИГМИ

У «Новости енигми», у броју 2484 од 1. децембра 2022. године, у рубрици *In memoriam*, на страни 57, објављен је текст о смрти српског књижевника, академика САНУ, Милована ДАНОЈЛИЋА (85), који је после краће болести преминуо у Паризу 23. новембра 2022. године. Данојлић је 2005. године објавио књигу својих магичних квадрата «Игре с речима», за коју је рекао да то није књижевно, али јесте књижевничково дело.

У истом броју овог енигматског часописа, на страни 77, у рубрици *Енигматски временплов*, објављен је текст под насловом «У енигматици – 70 година». У тексту се говори о Ратку СТОЈКОВИЋУ, који је повезаним енигматским стажом од 70 година, кроз сарадњу у 168 листова, дао печат српском загонеташтву. Говори се о његовом успешном енигматском раду, као и о публицисти и хроничару литерарних, позоришних и филмских награда.

У часопису «Новости енигма», у броју 2485 од 1. јануара 2023. године, на страни 77, објављен је текст «Зорадисова *Ars magna*». Говори се о новој књизи Зорана РАДИСАВЉЕВИЋА «*Ars magna*», у којој се налази 77 врхунских сликарских дела мајсторски анаграмирањем, да би се на овај енигматски начин објаснила суштина самог дела. Имамо необичан и привлачан спој енигматике, књижевности и сликарства.

У «Новости енигми», у броју 2486 од 1. фебруара 2023. године, у рубрици *In memoriam*, на страни 8, објављен је текст о смрти дугогодишњег секретара редакције «Енигме» Андреје ПОПОВСКОГ (1968 – 2023). У тексту стоји да се пре три године разболео, па уз страшну дијагнозу и неколико отежавајућих околности, морао је да оде у пензију. Уредници су се мењали, а он је увек био ту, као чувар, као савест, као ослонац редакције «Енигме».

У истом броју овог часописа, на страни 77, објављен је *In memoriam* текст Видоја СТЕФАНОВИЋА о Томиславу ВУКАДИНОВИЋУ. Поводом смрти легендарног српског енигмате, каже се да је био вансеријског талента за енигматику, да је стварао пуних 56 година и да је објавио више од 30 хиљада радова. Био је и један од енигматских уредника «Енигме».

Текстови Мирослава Живковића у ПОЛИТИЦИ РАЗБИБРИЗИ

У енигматском часопису «Политика разбигбрига», у броју 186 од 2. децембра 2022. године, на странама 18 – 19, у рубрици *Занимљива енигматика*, објављен је текст «Литерарни анаграми». Говори се о томе да су књижевници врло радо прохватили анаграм, као енигматску вештину баратања словима и речима, па су чак многи књижевници прибегли анаграмним псеудонимима. Ту се помиње врсни анаграмски хроничар Динко КНЕЖЕВИЋ, који је прикупљао анаграме и на тему књижевности, као и многи познати књижевници који су у свом раду користили анаграме. Од наших стваралаца помињу се песник и преводилац Коља МИЋЕВИЋ, песникиња и енигмата Гордана ЈОВАНОВИЋ ШАРИЋ, као и врхунски анаграмиста Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ.

У 187. броју «Политика разбигриге» од 6. јануара 2023. године, у рубрици *Занимљива енигматика*, на странама 18 – 19, објављен је текст «Свугде присутни анаграми», где се у поднаслову каже: *Појављују се у различитим функцијама, али и на неочекиваним местима*. Поред тога што постоји пуно примера повезаности анаграма са књижевношћу, анаграм је веома захвалан за разноврсне научне студије, у средњем веку вешти анаграмисти су се са похвалним анаграмима додворавали владарима, користио се у знак протеста, у рекламне свтхе, а анаграми су коришћени и у другим врстама уметности итд.

У 188. броју «Политика разбигриге» од 3. фебруара 2023. године, у рубрици *Занимљива енигматика*, на странама 18 – 19, налазимо текст «Велемајстор писане речи», са поднасловом: *Сви снови су анаграми дневне стварности* – Владимир Нобоков, књижевник. Владимир НОБОКОВ је у своја дела упleo и доста енигматских елемената, нарочито у виду анаграма. Саставио је прву укрштеницу на руском језику објављену 22. фебруара 1925. године, а укрштенице су му углавном искакале из правоугаоне симетрије, нарочито је волео облик лептира.

У истом броју овог енигматског часописа, у рубрици *Шаховске занимљивости*, на странама 42 – 43, објављен је и текст Јована ВУКОВИЋА «Енигмате и шахисти», са поднасловом *Шах од спортске игре до загонетне уметности*. У тексту се даје низ примера анаграма на шаховске теме.

In memoriam

У претходном периоду напустио нас је изванестан број наших колега, заљубљеника у енигматику. Породицама свих, Енигматски клуб «Нова загонетка» изражава дубоко саучешће и велику жалост што више нису физички са нама. С обзиром на њихову приврженост енигматици и енигматско стваралаштво које су оставили иза себе, остаће трајно у нашим сећањима и увек ћемо их радо помињати.

Милован ДАНОЈЛИЋ

(Ивановци, код Љига, 3. јули 1937 – Париз, 23. новембар 2022)

Томислав ВУКАДИНОВИЋ

(Жарково, Београд, 4. август 1948 – Вранић, Београд, 3. децембар 2022)

Миленко МИЈАТОВИЋ

(Клење, код Богатића, 20. август 1951 – Стари Сланкамен, 8. децембар 2022)

Вељко ВУЈЧИЋ

(Приједор, 14. септембар 1935 – Београд, 2. јануар 2023)

Душко ЛАЗИЋ

(Копривна, код Модриче, 20. фебруар 1934 – Београд, 16. јануар 2023)

Живадин ЈОВАНОВИЋ

(Гарево, код Великог Градишта, 6. јули 1947 – Чешљева Бара, 28. јануар 2023)

21. ФЕБРУАР – ДАН ЕНИГМАТА СРБИЈЕ

Енигматски савез Србије је дуго трагао за једним датумом који би најбоље могао да представља стваралачке почетке српске енигматике. Тражио се најстарији датум, који би могао да се прогласи даном српских енигмата, али га је, због тога, што у даљој прошлости није били писаних извора, било тешко утврдити.

На предлог Мирослава ЛАЗАРЕВИЋА, тадашњег председника Енигматског савеза Србије, требало је спојити време стварања наше народне загонетке, која има дубоке историјске корене, али без писаних трагова, тј. објединити средњовековно колективно српско народно загонеташтво са појавом првих српских ауторских класичних загонетака и ту тражити поменути датум.

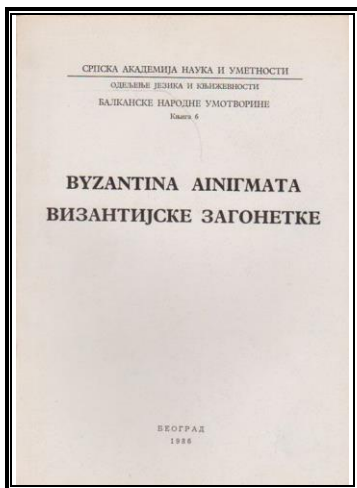
Предлог је био везан за народни црквени календар, односно за Загонетну суботу. Као што је познато, највећи хришћански празник Васкрс је покретан празник и пада у размаку од 35 дана (од 4. априла до 8. маја по Новом Грегоријанском календару), а велики ускршњи пост траје 7 недеља. Два дана пре његовог почетка имамо Загонетну суботу, која је припадала Загонетној недељи. Познато је да је наше народно усмено стваралаштво, као колективна творевина, било непресушно. Због тога је у нашем народу једна седмица дана била одређена за смишљање и постављање загонетки и смицалица, као и за бистроумно решавање истих, за оштрење народног духа и развијања стваралачке маште. Постојало је веровање у нашем народу да се у току године никакав ваљан посао неће моћи обавити, уколико се у токе ове седмице не би смилила и поставила нека загонетка. Пошто је везана за Васкршње празнике и Загонетна субота се помера, па ове године пада 25. фебруара.

Истраживања српских енигматских историчара показала су да прве српске класичне ауторске загонетке налазимо 1820. године. Тада је наш просветитељ, новинар, публициста и дипломата Димитрије ДАВИДОВИЋ, у првом српском алманаху «Забавник», који је штампао у Бечу, у издању за 1820. годину, публиковао прве српске шараде и логогрифе непознатог аутора (укупно 22 загонетке).

Како се не зна тачан датум појављивања овог алманаха, да би се на неки начин спојило народно и ауторско загонеташтво, тражено је када је те 1820. године падала Загонетна субота. Уз помоћ Богословског факултета у Београду установљено је да је те године Васкрс био 10. априла по Новом календару (односно 28. марта по Старом). Тако се за Загонетну суботу добија 8. фебруар по Старом, односно 21. фебруар по Новом календару.

На Деветим сусретима енигмата Србије у Вршцу 2009. године једногласно је прихваћен предлог да се **21. фебруар** прогласи за **Дан енигмата Србије**. Пошто 21. фебруар пада у различите дане у недељи, такође је одлучено да се Дан енигмата Србије свечано обележава скуповима и такмичењима на дан када те године пада Загонетна субота.

Припремио: Мирослав Лазаревић, Београд

У оквиру едиције БАЛКАНСКЕ НАРОДНЕ УМОТВОРИНЕ Одељења за језик и књижевности СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ, 1986. године публикована је 6. књига под насловом ВИЗАНТИЈСКЕ ЗАГОНЕТКЕ.

Као аутори византијских загонетака помињу се: ЈОВАН ГЕОМЕТАР, ХРИСТОФОР из Мителене, ЈОВАН МАВРОПОД, МИХАЈЛО ПСЕЛ, ВАСИЛИЈЕ МЕГАЛОМИТ, АУЛИКАЛАМ, ЕУСТАТИЈЕ МАКРЕМБОЛИТ, МАНОЈЛО ХОЛОБОЛ, МАНОЈЛО МОСХОПУЛ, ИСАК АРГИР, ЈОВАН ЕВГЕНИК, ЈОСИФ ВРИЈЕНИЈЕ, НИКИФОР ПРОСУХ. Изузимајући Василија Мегаломита, Ауликалама и Никифора Просуха, сви остали су учењаци, често и великодостојници.

Византија или Источно Римско царство постојала је од 330 – 1453. године. Име потиче од старог грчког града Византиона на Босфору, од кога је цар КОНСТАНТИН I ВЕЛИКИ (родом из Ниша, 274 – 337) створио нову престоницу, којој је дао своје име Константинопољ. Тражећи ослонац за своју власт, он је одобравао хришћанима слободу вероисповести.

Византија је обухватала Балканско полуострво, Малу Азију, Палестину, Сирију, Египат и острва у источном делу Средоземног мора, тако да је покривала и српске земље. У време Византије, у 7. веку, Јужни Словени су трајно населили Балкан, а утицај Византије на Балкан је био велики. Византија је била деспотска монархија, развијајући јединствену културу и уметност, вршећи огроман утицај на словенске земље, па и на Србе. Пошто је тадашња Србија била део византијске историје, то је био велики утицај византијске филозофије, књижевности и уметности на тадашњу српску државу.

Византијска култура, ма колико била повезана са античком, има и своје специфичности, свој развој и своје врхунце, који спадају међу највише домете људског духа. Тако је и у сфери загонатака. За разлику од загонетака из античких времена које су доста проучаване, са византијским загонеткама то није случај. Оне се не налазе у оквиру већих књижевних дела, већ су откривене као издвојене, најчешће тек у каснијим вековима, а приписане су већем броју аутора.

Разлагање речи на саставне делове, одузимање и додавање слова, бројање слогова, сабирање бројне вредности слова подсећа на школске вежбе из граматике, веома популарне у византијско доба. Сличне словне загонетке постојале су и у античко доба, али у византијско доба оне скоро потискују оне праве загонетке. Наравно, ове «учене» загонетке нису могле бити преношене усменим путем, већ су захтевале писмену форму.

Византијске загонетке се могу поделити на следеће врсте: «праве» загонетке различитог садржаја, «словне» загонетке, питања и одговори и загонетке без познатог решења. Овде су укључене и загонетке које би требало да спадају у посебну групу, јер се њихово решење добија помоћу исопсефије, омиљене вештине средњовековних писара у замењивању речи њеном бројном вредношћу, која се опет добија сабирањем бројних вредности свих слова те речи.

Навешћемо неколико примера «правих» византијских загонетака:

**Нико ме не сеје, без сејања растем,
а камен ме храни: по томе се зovem.
Гвожђе ме пресеца, стањивши ме добро
човек по средини зарез на ме ставља.
Црнкаста из мене крвца често тече:
дело моје људи необично цене.
(ПИСАЉКА)**

**Сретох животињу – није животиња,
рогове имађаше, во не беше,
самар носаше, магаре не беше,
ногу нигде, ал` змија не беше,
читава му река из уста истицаше.
(ПУЖ)**

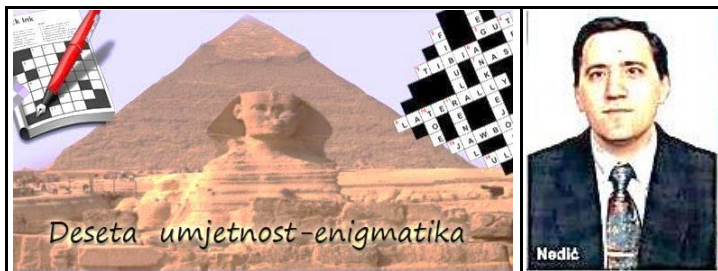
**Ван простора сваког крећем се и трчим,
и док трчим, место не напуштам своје,
ограничен строго на простору малом.
Како се то крећем и не крећем, реци!
(УМ)**

**Космата жена дете ћелаво рађа,
ћелаво дете, опет, дете косматог рађа.
(ПТИЦА И ЈАЈЕ)**

**Од лова живим, ал` у шуму не идем,
мреже вредно плетем, мада рибар нисам,
у кућама сиромашним радо бивам
и сићушне летачице жудно гутам.
(ПАУК)**

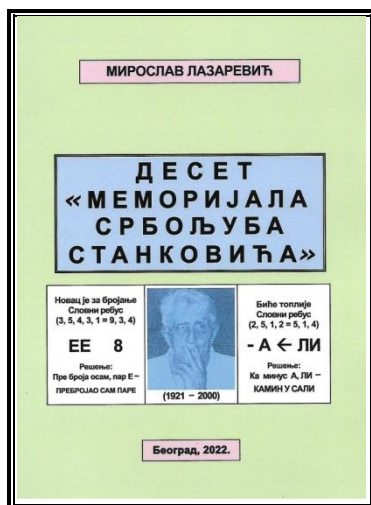
«Словне» загонетке су интересантне због конструкције загонетности, коју су користили и многи наши каснији аутори загонетака. Овде је утицај на српске ауторске загонетке са почетка 19. века, био очигледан.

Блог Недјељка Недића ДУЕ ДЕСЕТА УМЈЕТНОСТ ЕНИГМАТИКА

ДУЕ – понедељак, 8. студенога (новембра) 2022.

Memorijal Srboljuba Stankovića (Memorijal čika Stanka) natjecanje je u sastavljanju slovnih i kombiniranih rebusa i indirekata koje od 2003. priređuje EK «Nova zagonetka» iz Beograda. Ove je godine proveden deseti Memorijal. Taj mali jubilej povodom je objave monografije «Deset memorijala Srboljuba Stankovića» autora Miroslava Lazarevića. Knjiga sadrži predgovor, izvješća sa svih dosadašnjih natjecanja i pogovor, donosi i veliki broj natjecateljskih rebusa i indirekata te kazalo svih sudionika. Lazarevićeva monografija iznimno je vrijedna zagonetačka knjiga i odličan primjer autorima svih budućih sličnih djela.

ДУЕ – понедељак, 19. просинца (децембра) 2022.

Vrijedni članovi EK-a «Nova zagonетка» iz Beograda priredili su novi 74. broj vlastitoga glasila «Vesnik». «Vesnik» u novome broju donosi izvješće s XXI. SES-a u Koceljevi, rezultate više enigmatskih natjecanja, nekoliko povijenih priloga, prikaz novih enigmatskih knjiga, prisjećanja na Miodraga Tošića i Milovana Danojlića te dva dodatka: «Sremuš» broj 14 i GEN broj 31. Uz urednika Miroslava Lazarevića za 74. broj «Vesnika» pišu i Zoran Milunović, Vladimir Šarić, Miroslav Živković, Jovan Vuković, Voja Dodevski i Dragan Lojanica. Časopis možete preuzeti na blogu «Nove zagonetke».

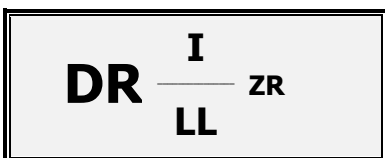

ДУЕ – четвртак, 29. просинца (децембра) 2022.

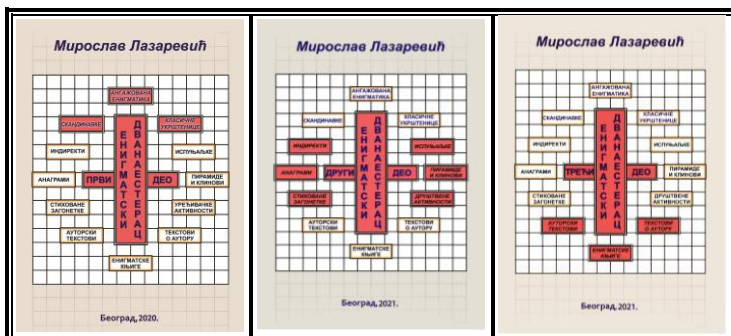
LAZAREVIĆEVO TROKNJIŽJE

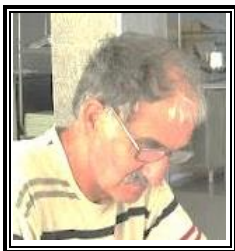
Jedan od živućih velikana i doajena srpskog zagonetaštva Miroslav Lazarević, zagonetač, urednik i publicist iz Beograda, kroz dvije je godine, 2020. i 2021., objavio vlastito enigmatsko troknjižje zajedničkoga naslova «Enigmatski dvanaesterac». U prvome je dijelu iz 2020. objavio nekoliko enigmatskih tekstova, skandinavke, klasične križaljke i popis svojih zagonetačkih djela, u drugome iz 2021. indirekte, ispunjaljke, premetaljke, piramide, klinove, stihovne zagonetke te podatke o sudjelovanju u radu EK–a «Nova zagonetka» i ESS–a i angažmanu na nekim enigmonatjecanjima, dok su na stranicama trećega iz 2021. mjesta našli njegovi autorski tekstovi, tekstovi drugih autora koji govore o njemu i enigmatske knjige.

Recenzenti Lazarevićeva troknjižja bijahu Jovan Vuković, Vladimir Šarić i Miroslav Živković, a nakladnici su EK «Nova zagonetka» i beogradska «Alma». Ovom trodjelnom monografijom Miroslav Lazarević je zaokružio i zauvijek zabeležio nevjerovatnih 50 godina zagonetanja, svojevrsnu enigmatsku epopeju započetu slovnim rebusom u prilogu. Najtoplije je preporučam svim pravim zagonetačima.

DR veće, na oba L, I, ZR manje –
DRVEĆE NA OBALI ZRMANJE
(Vjesnikov kviz broj 26,
14. II. 1973.)

Мирослав Живковић, Јагодина
ПИСАЦ, ЕСЕЈИСТА, СЕМИОТИЧАР,
ЛУДОЛИНГВИСТА, ЕНИГМАТА

СТЕФАНО БАРТЕЗАГИ ЈЕ ОБЈАВИО ТРИДЕСЕТАК КЊИГА,
ВЕЋИНОМ ВЕЗАНИХ ЗА ЕНИГМАТИКУ,
ОД КОЈИХ ЈЕ СВАКАКО НАЈЗНАЧАЈНИЈА «L'ORIZZONTE VERTICALE»

Добро нам је позната она народна пословица која гласи «Какав отац, такав син». Може се применити у многим случајевима, а нарочито је потенцирана у политици, науци, уметности, спорту . . . У италијанској енигматици је било таквих случајева, али би се могла преиначити и у «Какав отац, такви синови». Отац, Пјеро Бартезаги (Piero Bartezzaghi) био је чувени састављач укрштеница, а два његова сина наставила су традицију.

Стефано Бартезаги је постао писац енигматских књига, а Алесандро директор чувеног енигматског недељника «La Settimana Enigmistica». Но, вратимо се њиховом оцу, Пјеру, који је за свој енигматски псеудоним изабрао егзотично име «Zanzibar». Пјеро Бартезаги је стварао врхунске укрштене речи за већ поменути «La Settimanu». Колико је он био квалитетан сарадник показује податак да је за њега била резервисана 41. страница у овом часопису. Његове укрштенице су биле јако популарне, јер је користио широк спектар најразноврснијих речи. Веома често је уносио и нефреквентна слова у своје саставе. Сарађивао је од 1949. па све до 1989. године.

Пјеро је радио и друге врсте загонетака (криптографије и енигме), али су оне остале у сенци чувених укрштеница, које су се помињале и у неким текстовима песама и у једном филму. Издао је само једну књигу својих поетских загонетака, али је своју љубав према енигматци пренео и на синове.

То и објашњава чињеницу да је Стефано објавио свој први рад у деветој години (био је то ребус, вероватно скромније сачињен). Наредне године, наставио је своју сарадњу, а касније је био далеко активнији у писању енигматских књига. Иначе, рођен је 20. јула 1962. године у Милану. Завршио је студије на Факултету за књижевност и филозофију. Ментор му је био, нико други но славни Умберто Еко. Он је оставио упечатљив утисак на младог Стефана, да је овај усмерио свој будући рад на области којима се и Еко бавио.

Стефано је убрзо, после студија почео да се ангажује у свим медијима. У италијанским новинама кренуо је да пише текстове о играма речи. Нарочито му је била популарна рубрика «Lessico e Nuvole» (Речи и облаци) у листу «La Repubblica». Сличан ангажман имао је и у радио – емисијама. Тако је, рецимо,

учествовао у емисији COMIX у периоду од 1992 – 1997. године. Бавио се и издаваштвом, јер је био директор првог часописа дизајнираног само за VEB. Осмислио је Фестивал хумора у Ливорну под називом «Осећај исмевања».

У специјалном додатку новина «Еурогео» посвећеном Фестивалу у Сан Рему, написао је текст, користећи само стихове са тог фестивала. Потом је једном био и у жирију тог музичког фестивала. Доспео је да буде и консултант на програмима RAI. Учествовао је на интернационалним конгресима, литерарним фестивалима, театарским представама. Представа «Enigma, il teatro della sfinge» била је сачињена од анаграма чувених светских писаца. Што се тиче његовог педагошког рада треба нагласити да је био професор у Бергаму и Милану и директор Мастер студија и новинарства.

Пошто је дат његов сажет анагажман на различитим неенигматским пољима, ред је да се поближе упознамо шта је све дао италијанској енигматици. Због превелике посвећености писању књига, мање се бавио састављањем енигматских радова. Волео је да прави анаграме познатих личности, од којих би навели овај о певачу Адријану Челентану:

LO DANNINO A TACERE = ADRIANO CELENTANO.

Знајући стил певања овог италијанског «урлатора», уклапа се превод анаграма (Проклет био да ћути).

Опис за једну његову укрштеницу био је: «Мера јединице просветитељства», а одговор – Волтер.

Најпре се, још као студент, определио да објави два практична приручника о томе како се решавају поједине загонетке. То су били приручници под насловом «Come risolvere». Због свог вештог прилаза тој материји, већ тада се дало наслутити да ће он бити изузетан енигматски истраживач, теоретичар и писац.

После паузе од пар година следи књига о палиндромима «Accavallavacca». 2001. године објављује значајну књигу «Lezioni di enigmistica». У њој, приступа енигматици на један специфичан начин, јер се већ изградио као врсни познавалац ове области. Садржај књиге је подељен на неколико области, а једна од њих је названа – Фундаменталне енигматске операције. Оне се објашњавају преко глагола у четири сегмента. То су: «Комбиновати», «Читати», «Састављати», «Решити». Сваки сегмент рашчлањује се на више појединачних подсегмената, који су опет насловљени преко глагола. Довољно је само напоменути да је тих подсегмената тачно 30, а било би монотono набрајати их.

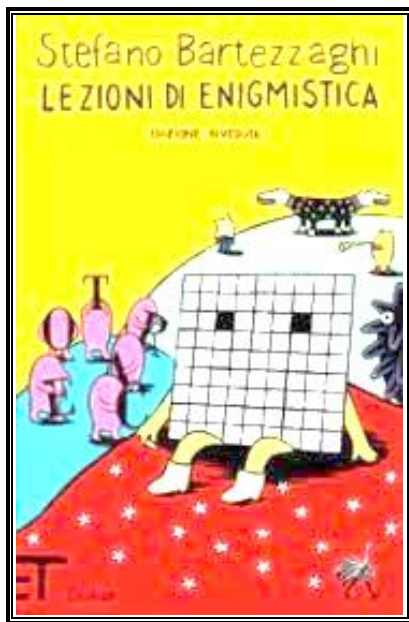
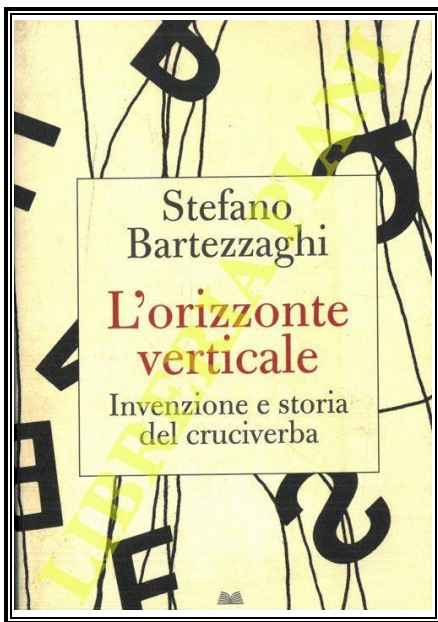
Након још три објављене књиге, следи врхунац његовог публицистичког деловања – «L'orizzonte verticale», прва студиозна књига у Италији, која се бави феноменом укрштених речи. Био је то плод његовог вишегодишњег истраживања у овој области. Проучио је многе изворе, који су се било директно или индиректно односили на укрштенице. То се најбоље могло потврдити прегледом великог броја референци, датих на крају књиге.

Стефано Бартезаги се није усредсредео само на италијанску енигматику, већ је имао шире погледе и на улогу других земаља у развоју ове загонетке.

Историју настанка и развоја укрштених није дословно пропратио, већ се трудио да све то прикаже феноменолошки, уз доста пружених цитата. Није залазио у квалитативно поље оцењивања доприноса појединих врхунских стваралаца, али је забележио и учешће неких других уметника у овој сфери. Књига је доживела успех код читалаца, тако да је објављено и друго, не много допуњено издање. О широј анализи књиге биће више речено неком другом приликом.

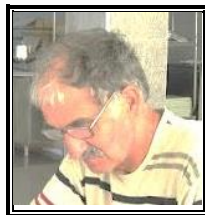
Несмањеном жестином наставља да пише и објављује наредне књиге. Њихов попис се може пронаћи на Википедији. Ту нису само књиге о енигматским темама, јер он се бавио и семантиком, лексикографијом и превођењем. Зато се његово име може наћи и у предговорима и поговорима неких књига других аутора. Писао је есеје о неенигматским личностима, као што су Џон Кејџ или Роберто Бенињи. Нарочито му је запажен превод књиге француског писца Ремона Кеноа «Стилске вежбе», једне књиге специфичног текста, чији превод захтева нарочиту домишљатост у лексичком погледу.

Ето, то би у најкраћим цртама била енигматска биографија најпродуктивнијег италијанског писца у овој области. С обзиром да се он усталио у овоме, могу се очекивати још нова пријатна изненађења енигматичара, чији је псеудоним Nene. Занимљиво је да исти такав псеудоним има и врсни енигматичар са блага DUE, Недјељко Недић. Разлика је само у једном акценту.

Насловне стране енигматских књига Стефана Бартезагија

Мирослав Живковић, Јагодина
НОВИ ВАРИЈЕТЕТИ ИСПУЊАЉКИ
СИНТАГМАТСКЕ ИСПУЊАЉКЕ
ДА ЛИ СТВАРАТИ НОВЕ ВАРИЈЕТЕТЕ ИСПУЊАЉКИ
ИЛИ ЗАДРЖАТИ САМО ПОСТОЈЕЋЕ

Ускоро би требала да се појави из штампе књига Владете Тривунца и Мирослава Лазаревића, у којој би се нашли сви варијетети испуњаљки, који су објављивани у домаћим енигматским часописима. Владета није доживео да види још једну своју објављену књигу, која је добрим делом већ била спремна за штампу. Додатни посао око комплетирања књиге обавио је Мирослав Лазаревић.

Ово би, код нас, била прва публикација посвећена загонци, која и не ужива неку већу популарност код решавача, али је готово увек присутна на страницама енигматских часописа. У њима се углавном доноси класичан облик испуњаљке, а тек ређе неки њен варијетет. Уредници нису баш претерано наклоњени неуобичајеним саставима.

Сматрајући да би требало увек тежити нечем новом и оригиналном, «осмелио» сам се да кренем у изналагање неких другачијих поставки код ове загонетке. Идеја за следеће варијетете дошла је приликом читања књиге вараждинског загонетача Стјепана Тумпића. Он је пре двадесетак година објавио енигматску књижицу с насловом **СИНТАГМАТСКЕ ЗАГОНЕТКЕ**. У њој је обрадио примену коришћења синтагми у мрежним загонеткама.

Донео је и два примера синтагматских испуњаљки. Свако поље је садржавало по једну реч из неке синтагме. Нормално да је мрежа (4x2) била са малим бројем широких поља. У њу је требало да се упишу, као решења синтагме – **Кроз јаук; Изгубљени рај; И ти; Нови пакао**. Коначно решење иде кривудавао – **Кроз рај и пакао**.

Идеја је ту, али како начинити неки варијетет, користећи синтагме? У помоћ пристиже спирално кретање. Решења ће се уписивати тим правцем кретања. Обзиром да су нека појединачна решења мало тежа, даће се дефиниције свих синтагми, као и попис свих потребних речи.

СИНТАГМАТСКА СПИРАЛНА ИСПУЊАЉКА

Употребљене речи: ДЕВСОН, ДРОГА, И, ЈЕ, КЊИЖЕВНА, ЉУБАВ, МИСИЈА, МОГУЋЕ, НЕМОГУЋА, ОМЛАДИНА, СРБИЈЕ, СТВАРНО, ТРАЖИ, 3, УБИЦУ.

Спирално: 1. Институција на пољу културе и књижевности, где млади писци свестрано делују на развој књижевности; 2. Назив познате песме рок састава «Рокси мјузик»; 3. Књига есеја Добрице Ћосића из 1988. године; 4. Трилер Џејмса Хадлија Чејза; 5. Филм са Томом Крузом у главној улози из 2006. године (режија: Џ. Џ. Ејбрамс).

Редоследно: Афоризам Саве Мартиновића (коначно решење дају поља која су означена са звездицама, узимајући речи по реду).

1 КЊИЖЕВНА	1* ОМЛАДИНА	1 СРБИЈЕ	2 ЉУБАВ	2* ЈЕ
4 УБИЦУ	5* НЕМОГУЋА	5 МИСИЈА	5 3	2 ДРОГА
4* ТРАЖИ	4 ДЕВСОН	3* МОГУЋЕ	3 И	3 СТВАРНО

Решење: 1. КЊИЖЕВНА ОМЛАДИНА СРБИЈЕ, 2. ЉУБАВ ЈЕ ДРОГА, 3. СТВАРНО И МОГУЋЕ, 4. ДЕВСОН ТРАЖИ УБИЦУ, 5. НЕМОГУЋА МИСИЈА 3.

Коначно решење: ОМЛАДИНА ЈЕ НЕМОГУЋА, ТРАЖИ МОГУЋЕ.

Синтагме могу да се користе у испуњаљкама и на други (једноставнији) начин. У свако поље испуњаљке дошло би само по једно слово. Због тога би испуњаљке овог типа могле да добију назив: квази – синтагматске. И ту би се могли начинити неки варијетети. Први од њих се заснива на принципу анастрофе. Заснива се на измени редоследа двеју или више речи (модра галица = галица модра). У следећем примеру није потребно дати ништа више од дефиниција географских назива.

АНАСТРОФНА ИСПУЊАЉКА

10

1	Д	Е	М	А	Ј	О	Р	К	А	П	А	Л	М	А
2	З	А	Л	И	В	Б	Е	Н	Г	А	Л	С	К	И
3	М	О	Р	Е	С	Р	Е	Д	О	З	Е	М	Н	О
4	О	С	Т	Р	В	А	К	А	Н	А	Р	С	К	А
5	М	О	Р	Е	Б	И	З	М	А	Р	К	О	В	О
6	О	К	Е	А	Н	А	Т	Л	А	Н	Т	С	К	И
7	С	Л	О	Н	О	В	А	Ч	Е	О	Б	А	Л	А
8	А	М	Е	Р	И	К	А	С	Е	В	Е	Р	Н	А
9	З	А	Л	И	В	П	Е	Р	С	И	Ј	С	К	И

Водоравно: 1. Главни град острва Мајорка; 2. Део Индијског океана, између Индије и Индокине; 3. Велико интерконтинентално море између Европе, Азије и Африке; 4. Група од седам мањих и шест већих острва у Атлантском океану; 5. Море у близини Нове Гвинеје; 6. Други океан по величини; 7. Република у Западној Африци; 8. Један континент; 9. Део Индијског океана између Арабије, Ирана, Ирака.

Усправно: 10. Град у југозападном делу Србије.

Други варијетет била би – регресивна испуњаљка. Овде се преокреће свака посебна реч у синтагми (модра галица = ардом ацилаг). Испуњаљка је тематска, јер обухвата називе књижевних дела. Уз име писца даће се и година објављивања. Као припомоћ послужиће једна од двеју речи из назива дела.

РЕГРЕСИВНА ИСПУЊАЉКА

Водоравно: 1. Александар Дима, 1845; 2. Хенри Џејмс, 1890; 3. Марсел Ашар, 1929; 4. Скот Фицџералд, 1925; 5. Андреј Бели, 1910; 6. Ернест Хемингвеј, 1929; 7. Милован Видаковић, 1827; 8. Михајло Лалић, 1957; 9. Максим Горки, 1932; 10. Стеван Јаковљевић, 1954; 11. Оскар Давичо, 1953; 12. Синклер Луис, 1933.

Дијагонално: Марсел Еме, 1933.

1	*							О	Г	Р	А	М
2		*							А	З	У	М
3			*		А	К	Р	А	Н	Р	О	М
4				*			И	Б	С	Т	Е	Г
5					*			Б	У	Л	О	Г
6						*	Е	Ј	Ж	У	Р	О
7							А*	Ц	И	Р	А	Ц
8								*	А	Р	О	Г
9	Р	О	Г	Е	Ј				*			
10	А	К	И	Л	Е	В				*		
11	В	О	К	Е	В	О	Ч				*	
12	А	К	С	В	Е	Љ	А	Р	К			*

Решење ове испуњаљке биће дато у следећем броју ВЕСНИКА.

Неки домаћи идиоми су у облику синтагми. Тако да се може начинити и идиомска испуњаљка. Сви коришћени примери су из пописа тринаестословних идиома, који је објавио Живомир ЈЕВТИЋ у ВЕСНИКУ број 24 (децембар 2004) на странама 31 – 35. Нису дате дефиниције идиома, али су уписана сва решења.

ИДИОМСКА ИСПУЊАЉКА

П	О	С	Л	Е	Д	Њ	А	Б	Р	И	Г	А
Б	О	Г	Т	Е	П	И	Т	А	К	А	Д	А
К	О	В	А	Т	И	У	З	В	Е	З	Д	Е
Ј	А	Б	У	К	А	Р	А	З	Д	О	Р	А
Н	А	Б	А	Ц	И	Т	И	П	Е	Р	Ј	Е
Ћ	У	Т	А	Т	И	К	А	О	Р	И	Б	А
Т	Е	Р	А	Т	И	П	О	С	В	О	М	Е
Р	Е	Ч	Е	Н	О	У	Ч	И	Њ	Е	Н	О
Л	Е	Ж	А	Т	И	Н	А	Н	О	В	Ц	У
Д	Р	В	Е	Н	И	А	Д	В	О	К	А	Т
О	Д	Г	Л	А	В	Е	Д	О	П	Е	Т	Е
У	Н	О	С	И	Т	И	З	Л	У	К	Р	В
И	З	Н	Е	Т	И	П	Р	Е	Д	Л	О	Г

Приликом састављања овог рада, задата су и нека ограничења:

- Сва почетна слова морају бити различита,
- Не постоје две исте речи, чак ни предлози.

ВЕСНИК

можете читати и на блогу Енигматског клуба
«Нова загонетка»:

www.novazagonetka.blogspot.com

као и на сајту Енигматског савеза Србије:

www.ess.org.rs

Приказ књиге: Мирослав Лазаревић

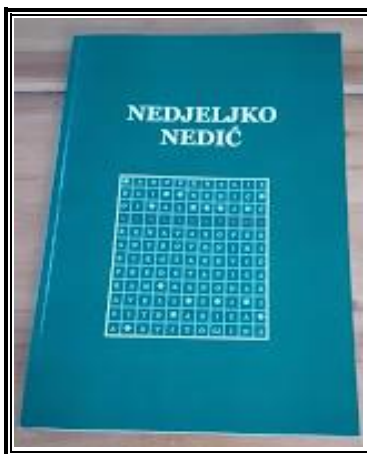
Нова књига Недјељка Недића

Б Ј Е Л И Н А Ш Е Њ Е

У другој половини 2022. године, као 15. књига ЗДР – ове библиотеке ЕНИГМА (ЗДР – Загонетачко друштво Рашчица из Орашја), публикована је у Угљари књига Недјељка НЕДИЋА **БЈЕЛИНАШЕЊЕ**. Књига има 64 странице А4 формата.

Књига је посвећена великану крижаљкотворства прим. др ЗВОНИМИРУ КУРПЕСУ (1920 – 2008).

Недјељко НЕДИЋ (Толиса крај Орашја у БиХ, 18. новембар 1962) је магистар археологије, познати загонетач (аутор загонетака и писац енигматских књига), слободни новинар, публициста. Објавио је више од 15.000 различитих загонетака.

Бави се и уредничким послом, објавио је велики број енигматских новитета, аутор је многих загонетачких рекорда, добитник многих енигматских награда, а објавио је 54 дела, од којих је 19 са енигматском садржином.

У овој књизи аутор се бави «белинама», односно просторима у укрштеницама без црних поља, које су омиљена «тема» великог броја укрштеничара. «Белине» дели на оне квадратног облика (5x5, 6x6, 7x7, 8x8, 9x9), које су обично у средини лика, због чега је број црних поља у лику већи од уобицајеног, затим на оне које чини низање речи исте дужине и оне које су смештене између два низа укосо постављених црних поља, са истом дужином коришћених речи, а које можда визуелно и најлепше изгледају.

Ова књига је посвећена само белинама из хрватских енигматских часописа које имају више од 79 слова, јер је аутор утврдио да ових других «мањих белина» има превелик број, мада и међу њима има састава високог домета.

У књизи налазимо 55 састава се «белинама» већим од 79 слова и то од 15 аутора: Зденко БАКОТИЋ, Решад БЕСНИЧАНИН, Жељко БИЛАНКОВ, Јадран ГОЛОИГРА, Жарко ЂОКИЋ, Жељко ЈОЗИЋ, Антун ЈУРИЋ, Војин КРСМАНОВИЋ, Душко ЛАШТРО, Младен МАРКОВИЋ, Тончи МИЛАТ, Марко МИХАЉЕВИЋ, Недјељко НЕДИЋ, Младен ПАУК и Божидар ШИМУНЦА.

Спецификација «белина» је следећа: 24x5 (1), 21x5 (3), 21x4 (6), 20x5 (1), 20x4 (19), 9x10 (1), 9x9 (4), 7x13 (1), 6x14 (1), 5x27 (1), 5x23 (1), 5x17 (3), 4x27 (4), 4x23 (6), 4x22 (1) и 3x27 (2).

Пошто сматрамо да је теже направити квадратне «белине» од правоугаоних, јер садрже више дужих речи које треба укрстити, представимо вам три састава из књиге са оваквим квадратним «белинама»:

Z	A	T	R	P	A	N	O	S	T	■	R	A	D	I	O	S	U	P	A	
■	P	R	E	L	L	■	T	U	R	M	A	L	I	N	I	■	R	A	J	
V	■	O	V	E	T	T	■	B	A	J	K	O	V	I	T	O	S	T	■	
L	I	L	I	K	A	■	R	A	M	E	■	P	I	N	■	S	K	U	P	
A	V	E	R	S	■	P	A	R	I	Š	K	A	Z	I	M	A	■	L	J	
T	A	J	N	I	K	O	M	U	N	I	S	T	I	■	E	O	K	A	■	
K	N	■	A	G	R	R	A	■	■	N	I	■	J	C	D	■	P	S	V	
A	G	M	■	L	A	T	■	T	S	A	■	P	A	R	I	R	A	T	I	
P	R	A	V	A	L	J	U	B	A	V	■	M	A	■	K	C	A	■	E	S
O	G	L	A	S	■	G	A	L	I	N	A	R	A	V	I	N	S	K	I	
K	A	C	L	■	M	A	R	I	J	A	J	A	M	A	N	■	P	A	N	
O	T	O	K	■	S	L	I	J	E	P	A	M	A	P	A	■	A	M	O	
S	■	L	I	K	■	S	T	A	T	O	M	E	T	A	R	■	N	E	M	
■	N	M	R	■	I	K	O	N	E	L	I	T	E	R	A	T	U	R	E	
N	E	G	E	R	M	A	N	S	K	I	N	A	R	O	D	I	■	U	T	
E	K	L	■	B	O	K	A	K	O	T	O	R	S	K	A	■	P	N	R	
P	R	A	H	■	K	A	M	I	N	A	R	S	K	I	■	A	R	S	I	
R	A	Z	U	M	■	V	A	L	O	N	S	K	I	J	E	Z	I	K	■	
I	S	E	■	A	N	A	T	O	M	S	K	E	P	A	P	U	Č	E	■	
S	O	R	A	J	A	■	I	N	I	K	A	■	J	■	O	R	U	K	A	
T	V	■	D	A	T	A	■	A	J	A	■	K	E	K	S	■	V	O	L	
R	■	H	E	L	E	N	A	C	E	P	K	O	V	A	■	C	A	Z	I	
A	N	A	L	O	G	A	N	■	■	I	O	N	A	K	O	■	T	E	G	
N	O	L	A	N	■	N	E	B	E	Z	N	A	Č	A	J	N	I	■	A	
O	P	T	I	Č	K	I	S	E	N	Z	O	R	I	■	D	E	S	E	T	
S	P	A	D	A	L	O	■	S	Z	A	B	O	■	V	A	K	E	R	O	
T	O	R	E	R	O	■	Š	T	O	■	A	V	I	O	N	I	■	G	R	

Жарко ЂОКИЋ, КВИЗОРАМА број 1341, 16. децембар 2017.

V	O	L	E	J	I	■	Z	B	O	R	■	P	■	■	I	N	S	E	K	T
E	P	I	K	A	R	P	■	P	E	T	A	R	P	A	N	■	A	M	O	R
L	O	B	O	R	■	O	P	■	■	■	S	E	R	O	K	I	N	■	Š	A
I	N	A	T	■	P	R	O	S	K	R	I	B	I	R	A	T	I	■	N	N
K	A	R	I	■	R	A	S	P	R	A	M	A	T	I	■	O	T	P	I	S
I	Š	■	P	R	E	S	T	R	A	Š	I	T	I	S	E	■	A	R	C	I
M	A	Č	■	P	O	P	R	A	V	I	L	I	Š	T	E	■	R	E	A	L
E	T	I	K	■	K	R	A	V	A	R	I	N	A	■	K	A	N	T	■	V
D	E	K	A	■	R	E	D	A	T	I	R	A	T	I	■	L	I	P	Š	A
V	L	■	P	R	E	M	A	Š	I	V	A	T	I	■	N	E	Č	L	A	N
J	I	R	A	■	N	A	T	I	C	A	T	I	S	E	■	A	V	A	R	I
E	C	E	R	■	U	T	I	C	A	T	I	S	E	■	P	R	O	T	E	J
D	A	M	A	S	T	I	■	A	■	I	■	E	■	V	E	D	R	A	N	A

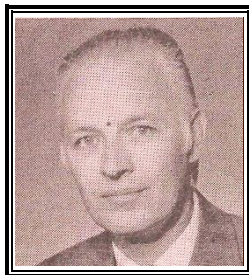
Јадран ГОЛОИГРА и Војин КРСМАНОВИЋ, СУПЕР ФЕНИКС број 70,
13. децембар 2012.

Z	A	S	T	A	V	A	M	O	N	G	O	L	I	J	E
A	C	A	R	U	S	■	■	A	C	E	T	I	S	A	L
G	O	L	E	T	■	Z	T	■	K	O	T	L	I	N	E
R	N	K	■	O	R	A	E	M	■	D	■	K	L	E	M
E	T	■	H	V	A	S	T	A	V	I	C	A	■	W	E
B	O	■	R	E	S	T	O	R	A	N	I	■	D	A	N
A	■	Č	A	N	T	A	V	I	R	A	C	■	V	R	T
Č	■	I	S	T	O	R	I	J	A	M	A	Đ	A	R	A
K	U	L	T	I	V	I	R	A	T	I	S	E	■	E	R
I	H	■	O	L	A	J	A	V	A	Č	I	■	I	N	N
P	O	K	V	A	R	E	N	I	N	A	M	A	Z	■	I
R	■	R	O	T	A	V	A	T	O	R	I	■	V	O	N
S	T	■	K	O	Č	A	R	E	V	I	Ć	■	A	R	A
T	A	B	O	R	■	T	U	Z	I	■	■	T	R	A	B
E	M	A	Ľ	■	Č	I	Ž	■	Ć	A	S	K	A	L	O
N	A	S	E	Ľ	E	■	A	L	■	S	P	O	K	O	J

Недјељко НЕДИЋ, КВИЗОРАМА број 1337, 18. новембар 2017.

ЈЕДАНАЕСТА КЊИГА
БЈЕЛОВАРСКОГ «ЧВОРА»
У 2022. ГОДИНИ

BORIS ANTONIĆ
«ZBIRKA SLOGOVNIH KVADRATA
5x5 I VEĆIH» (1946. – 2022.)

(са блога ДУЕ Недјељка Недића)

Загонетачко друштво Чвор из Бјеловара неуморно публикује енигматске књиге. Једанаесто издање у 2022. години је збирка квадрата коју је припремио Борис АНТОНИЋ, са хроничарском и теоријском обрадом. Књигу је за штампу припремио великан хрватског загонеташтва Стјепан ХОРВАТ, који не посустаје. Ради се о **Збирци слововних квадрата 5x5 и већих (1946 – 2022)**.

На 172 странице издања донето је око 480 слововних и слооголиких квадрата 5x5, објављених, али и досад необјављених. Ту је и девет покушаја слововних квадрата 6x6, као и четири покушаја већих од 6x6.

Наведени су први покушаји и први формално исправни квадрати код Бошњака, Црногораца, Хрвата, Словенаца и Срба. Поред тога даје се и неколико квадрата на неком од страних, нејужнословенских језика. Представљене су и прве слововне укрштенице 5x5 састављене у загонеташтвима на нашим просторима. Исто тако наведене су многе домаће и стране квадратне варијације.

Квадрати су разврстани у четири групе, а у теоријском делу обрађени су критеријуми разврставања. Имамо ове групе састава: – слововни квадрати 5x5, – слооголики квадрати 5x5, – истокоренски квадрати 5x5, – квадрати 5x5 с неканонским придевима.

У завршном поглављу приказан је развој дисциплина слововних квадрата 5x5 од 1946. до 2022. и издвојени су најбољи радови.

У збирци је 45 страница посвећено белешкама о речима: подацима о изворима за оне који су потврђени и о анализи оних за које није пронађена потврда. На 30 страница дата је синтеза постојећих граматичких и правописних начела и упутство за избор речи при састављању мрежастих загонетака (део је већ објављен у збиркама квадрата 7x7, 8x8 и 9x9 истог аутора). Све ово може бити полазиште за расправу да би се дошло до уједначених и комплетних правила.

**ДВАНАЕСТА КЊИГА
БЈЕЛОВАРСКОГ «ЧВОРА»
У 2022. ГОДИНИ**

**FILIP KARAČIĆ
«KNJIGA ZAGONETAКА»**

(са блога ДУЕ Недјељка Недића)

Загонетачко друштво Чвор представило је и дванаесту књигу у 2022. години под називом «Књига загонетака». То је збирка ауторских радова младог хрватског загонетачког аутора Филипа КАРАЧИЋА из Загреба (Мостар, 1991).

У уводу ЕНИГМАТСКИ СВЕЗАК Филипа КАРАЧИЋА, Борис НАЗАНСКИ пише: *У овој књизи . . . Филип с промишљеним избором од око сто педесет разноликих загонетака представља се као зрели аутор, а уједно најмлађа озбиљна чврста карика која, поред тек неколико других имена (Аљоша ВУКОВИЋ, Јосип КОЈУЊЦИЈА) осигурава, барем на неко време, прижељкивано креативну будућност хрватског загонеташтва.*

Књига има 115 страница, а загонетке су донете према групама, па су тако ту поглавља: *Преметаљке, Преметајне варијације, Палиндроми и палиндромне варијације, Магични ликови, Испуњаљке и мале мреже, Индиректи и ребуси, Стиховне загонетке, Криптограми и Разно.*

У посебним прилозима аутор доноси преглед загонетака које сматра својим новитетима, неке текстове везане за загонетачку теорију, а занимљив је и *Мали рјечник енигматских појмова.*

ПРВА КЊИГА
БЈЕЛОВАРСКОГ «ЧВОРА»
У 2023. ГОДИНИ

Prripremio: Stjepan Horvat

**BIBLIOGRAFIJA ZAGONETAKA
ВН ČASOPISA «RAZONODA»**

(са блога ДУЕ Недјељка Недића)

Загонетачко друштво «Чвор» и у 2023. години наставља са издавањем загонетачких књига. Осим издавања књига загонетака разних аутора, планира се и неколико важнијих наслова, као што су: *Загонетачки псеудоними и шифре*, *Загонеташтво у постилирско вријеме*, *Acta aenigmatika* (3. књига), *Сто криптограмолога*, *Библиографија загонетака Чвор – Чвор разбирџи* и др.

Прва књига у 2023. години је библиографија коју је пропремио **Стјепан ХОРВАТ**. Ради се о *Библиографији загонетака часописа «Разонода»* (1956), који је излазио у Сарајеву, другом послератном листу у Босни и Херцеговини. Покретач и уредник био је **Милутин ПОДБОЈ**, а после његове изненадне смрти уређује је преузео **Дејан ДИВЉАН**.

Књижица има 34 странице новог формата за библиографије (A5), на коме ће бити одштампане мање опсежне библиографије енигматских листова. Приређена је по узору на остале библиографије, па су тако обрађени сви аутори и њихове загонетке, текстови везани за енигматику, попис сарадника из одговора уредништва, назив и решења свих загонетака (осим укрштеница). У уводном делу дати су животописи **Милутина ПОДБОЈА** и **Дејана ДИВЉАНА**.

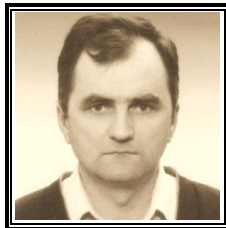
Енигматски лист **Разонода** издавало је Новинско – издавачко предузеће **Ослодођење** из Сарајева. Први број појавио се 1. септембра 1956. године. Лист је почео као двонедељник, да би касније постао недељник. Није био дугог века, па је последњи десети број публикован 17. новембра 1956. године.

Као и сва остала издања **ЗД Чвор**, и ова књига је штампана у ограниченом броју примерака и може се наручити од **Чвор д. о. о. Бјеловар**. Цена књижице са доставном поштарином је 6,00 евра, а за уплате ван Хрватске цена је 10,00 евра.

Александар Јанковић, Крагујевац

ЗАХТЕВИ КОЈЕ МОРА ДА ИСПУНИ ДОБРА УКРШТЕНИЦА

(текст из 2007. године)

ОБАВЕЗНО:

1. Облик и димензије укрштених речи су онакви како је дотична редакција одредила;
2. Сви делови укрштенице морају бити међусобно повезани, не може се низом црних поља део одвојити у посебну целину;
3. Поштовати граматичка и правописна правила (нпр: властите именице су у једнини . . .);
4. Именице су у номинативу, а глаголи у инфинитиву;
5. Прво се пише име па презиме личности: Мел Гибсон, а не Гибсон Мел . . .;
6. Страна имена писати фонетски, како је дотична редакција усвојила: Мики Рурки или Рорк, Адријан Броди или Ејдријен Броуди . . .;
7. Појмове описивати на начин како тражи дотична редакција: «О» – *симбол кисеоника*, а не *симбол за кисеоник* . . .;
8. За сумњиве (натегнуте) речи уз рад послати потврду: извор, назив књиге, издавача, годину, број странице;
9. До скоро је било енигматских часописа и на ијекавици, али је у српској енигматици у последњих петнаестак година загосподарила екавица (Ово је чињеница, мада је тиме отворено мноштво других питања . . .).

ПОЖЕЉНО:

1. Да речи буду што дуже – што је предуслов који и не треба помињати. Тиме се постиже да буде што мање црних поља – такође предуслов који се подразумева;
2. Користити лепе, народне речи: преслица, човекољубље, заврзлама, доушник, властодржац, двојница, прзница, сеоце, свекрва, јетрва . . .;
3. Користити речи са групама сугласника или самогласника (*звиздук, пршљен, беоцуг, Мионица* . . .), а избегавати монотоне речи у којима се наизменично смењују самогласници и сугласници (Арарат, атаман, монотонија, телевизор, опомена . . .);
4. Ово не значи да нема лепих речи код којих се смењују сугласници и самогласници: парожак, љубичица, милодух, запећак . . .;
5. Користити речи са мање фреквентним сугласницима Џ, Ћ, Ж, Ћ, Ч, Љ, Њ (џангризало, грожђе, Ђурђевдан, жртва, жаока, брњица, патрљак, ћурлик . . .);
6. Стране речи користити ако су се одомаћиле или немају замене у српском језику, а избегавати непознате: литокласт, колаудација, оферторијум . . .;

7. Већина речи у укрштеници да буду именице; да буде мање глагола и још мање придева. Користити само кратке придеве: сур, мрк . . . (Поједини угледни аутори се залажу и за равноправно коришћење придева и глагола, па је ово правило увелико оповргнуто);
8. Дозвољава се и употреба скраћеница, заменица, прилога и бројева;
9. Дозвољава се употреба иницијала (аутор има могућност да поједине иницијале опише и на други начин, нпр: *ЛР су иницијали нашег глумца* Лазара Ристовског, али и скраћеница за *лаки ремонт*);
10. Синтагме (вишечлани изрази) се сматрају једним појмом и могу се користити: основна школа, народни херој, аграрна реформа, вештачко језеро, бензинска пумпа . . . Поједини аутори их радо користе јер тиме добијају већу просечну дужину речи, а други их избегавају јер сматрају да је то дискутабилан начин да се добију што дуже речи;
11. Радити укрштенице са слободним, разбацаним (несиметричним) распоредом црних поља. Овакве укрштенице се више цене од укрштеница са задатим, нанизаним, симетричним распоредом црних поља;
12. Да је укрштеница што проходнија (умрежена), да нема низом црних поља одвојених целина;
13. Ако је укрштеница тематска, најважнији појам смесити у средиште лика, а не у ћошак. Поједини аутори сматрају да не треба помињати и друге личности ако су укрштеницу некоме посветили (нпр: ако је укрштеница посвећена Ричарду Гиру, не сме се појавити и Бред Пит . . . За аутора ових редова то је «мак на конач»).

НЕ КОРИСТИТИ!

1. Два пута исту реч у једној укрштеници. Изузетак су заменице, скраћенице и иницијали који се онда морају различито описати. Нпр: *ИТ* – једном се опише као *скраћеница за: индустрија трикотаже*, а на другом месту као *иницијали Ивана Тасовца*;
2. Етимолошки облик страних имена: Jean Jaques Rousseau . . . ;
3. Имена доказаних злочинаца и криминалаца: Хитлер, Геринг, Павелић, Ал Капоне . . . ;
4. Псовке и речи које означавају блудне радње: пи. .а матер. .а, је. .чина, . . . ;
5. Жаргонске и друге некњижевне термине: кева, пајкан, клопа . . . ;
6. Неологизме (кованице): АРЕНАНТ – борац у арени, ТАВАНАР – човек који живи на тавану, ЛУЧАРА – радионица за производњу луча!? . . . ; Не измишљати речи. Једном у 5 – 10 година деси се да измишљена реч «легне» и може да прође, али све између је узалудан посао.
7. Провинцијализме који се користе само у 2 – 3 села;
8. Називе фабрика и комерцијалне називе њихових производа: *Флорес, Жута оса, Бамби, Плазма кекс, Карнекс, Мајовита* . . . (то се допушта у рекламно – пропагандним укрштеницама, уз које се подразумева спонзорство фирме која се рекламира);
9. Множину за именице које се завршавају на «ност»: упорности, свесности, сервилности . . .

ИЗБЕГАВАТИ:

1. Почетак укрштенице тешком и непознатом речју;
2. Тематске укрштенице посвећене личностима и догађајима које више нису у жижи јавности, а нису оставили виднији траг у историји: Мери Цетинић, Махир Палош, Хусреф Мусемић, *Мирзино јато* . . . Не значи да се не може сачинити квалитетна укрштеница на овакву тему, али је решавачима незанимљива јер није актуелна;
3. Укрштање или стављање погрдних назива уз нечије име: Бил Клинтон, манијак; Мик Џегер, наркоман . . .;
4. Синтагме које се користе у свакодневном говору, али нису појам за себе: згужван папир, тесне ципеле, масна коса, бесан пас, луче дедино . . .;
5. Речи са групом «ст»: састанак, растанак, устанак, честица, листина, постава, гости, костобоља . . .;
6. Скраћенице фирми и организација које нису општепознате; ЧОРТ је војна скраћеница за «чета за одржавање ракетне технике», МБЛ је скраћеница за «Милан Благојевић Лучани», али то користи узак круг људи;
7. Трословне иницијале: ЛНТ (Лав Николајевич Толстој), МВК (Мстислав Всеволодович Келдиш) . . .;
8. Мало познате географске појмове: ГОБ – градић у Турској, ОМО – река на југу Етиопије . . .

ОСТАЛО:

1. Скандинавке су популарне јер се лако читају питања (описи) у црним пољима. Међутим, због малог простора ти описи су често шутири, непрецизни, па и погрешни. Скандинавке имају и ту предност да се може улазити у рубна поља. Већина редакција ограничава уласке на 1 – 2 у целом раду, а има редакција које уопште не дозвољавају уласке у рубна поља;
2. Белине (6х6, 6х7, 7х7 . . . белих поља) су мода коју поједине редакције постављају као услов за сарадњу. У том случају треба их испоштовати, мада постојање таквих белина није гаранција да је укрштеница квалитетна;
3. Поједини аутори издвајају решивост (одгонетљивост) као посебан квалитет укрштенице. То значи да је *просечно образован решавач* (поставља се и питање ко је то?) може решити уз мањи ментални напор. Другим речима: лако је направити претешку укрштеницу, али правим ауторима није циљ да малтретирају решавача;
4. Ако укрштеница лепо изгледа и звучи кад се погледа и овлаш прочита решена, значи да је аутор овладао вештином састављања.

(текст објављен на блогу Мирослава Цветковића
МИРОСЛАВЉЕВА ЕНИГМАТИМА)

Зоран Радисављевић, Нови Сад
ИЗВЕШТАЈ СА 21. МЕЂУНАРОДНОГ
ПРВЕНСТВА СРБИЈЕ ЗА АНАГРАМИСТЕ
ЗА 2022. ГОДИНУ

РЕВИЈА СЈАЈНИХ АНАГРАМА

На 21. Међународном првенству Србије за анаграмисте било је неколико кандидата за највиши пласман, који су имали и неке јаке адуте у завршници, али титула првака ипак је остала домаћину такмичења Зорану Радисављевићу. Он је од 18 такмичарских радова имао чак 14 с којима је освојио бодове, забележивши при томе и четири победе.

До вицешампионске титуле стигао је Дарко Марковић, чиме је након две «бронзе» остварио свој најбољи резултат на овом престижном такмичењу. Дарко је и ове године направио низ врхунских анаграма, још једном потврђујући да се уз таленат и упоран рад могу постићи сјајни резултати.

Борба за треће место била је врло тесна, а до «бронзе» је стигла Софија Нецин и то је највећи успех неке такмичарке на Међународном првенству Србије за анаграмисте.

Ненад Савић је био четврти, а у топ 5 пласирао се и Јовица Марковић, сада већ редовни члан тог елитног друштва. Јовица је уз то био и аутор анаграма године, поновивши тај успех из претходне године.

Коначан пласман:

1. Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ 53 бода (4-2-5-3-0),
2. Дарко МАРКОВИЋ 37 (3-2-2-1-3),
3. Софија НЕЦИН 32 (3-2-2-0-0),
4. Ненад САВИЋ 29 (1-4-1-0-4),
5. Јовица МАРКОВИЋ 25 (2-0-3-2-0),
6. Дарко РАДОЈЕВИЋ 20 (1-3-0-1-0),
7. Иван АНДОНОВ 17 (1-1-0-3-1),
8. Кристиан КНЕЖЕВИЋ 16 (0-1-1-2-5),
9. Милица ШИМИЋ 12 (1-1-0-1-0),
10. Драгиша ЦЕТИЋ 12 (1-0-1-1-1),
11. Небојша ЈЕВТОВИЋ 8 (1-0-0-1-0),
12. Стипан МЕДЈО 6 (1-0-0-0-0),
13. Раде ГОЉОВИЋ 5 (0-1-0-0-1),
14. Милош КАРНА 5 (0-0-1-1-0),
15. Ратимир РУЖИЋ 4 (0-1-0-0-0),
16. Иван СВАЛИНА 3 (0-0-1-0-0),
- 17-19. Томислав ПОПОВИЋ, Маја БАШИЋ, Лука Павичић 2 (0-0-0-1-0),
20. Милош КОЗИЋ 2 (0-0-0-0-2),
21. Владимир ШАРИЋ 1 (0-0-0-0-1),

22-35. Милош УМИЋЕВИЋ, Гордана ЈОВАНОВИЋ ШАРИЋ Борис БАБИЋ, Тончи МИЛАТ, Борис НАЗАНСКИ, Марко ОБРАДОВИЋ, Предраг БОЈОВИЋ, Михајло ЏУЏАР, Марко ШОП, Амир БЕГОВИЋ, Жељко ЈЕЛАШ, Бранислав МОДРИЋ, Бранислав НИКИЋ, Мирко РАНЧИЋ, Амир БЕГОВИЋ, без бодова.

У свакој категорији бодове осваја пет најбољих аутора, по систему 6-4-3-2-1. Код истог броја бодова у предности је анаграмиста који има више победа, затим се гледају друга места, итд.

Досадашњи шампиони Србије:

Зоран Радисављевић 12 пута (2002, 2003, 2004, 2008, 2009, 2014, 2015, 2016, 2018, 2020, 2021, 2022),

Ненад Савић 6 (2006, 2007, 2010, 2011, 2013, 2019),

Веселин Патрногић (2005, постхумно),

Иван Андонов (2012),

Кристиан Кнежевић (2017).

После завршног гласања за Гран При, проглашено је 20 најбољих анаграма у 2022. години:

1. Јовица МАРКОВИЋ: ДА БИ БИЛО СТРУЈЕ – РЕСТРИКЦИЈЕ!
(Електродистрибуција Србије)
2. Милица ШИМИЋ: ЈА СРЕДИО ЊИВЕ!
(јесењи радови)
3. Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ: ХРЛЕ АМО НА ЛОЗУ И КОЊАК!
(конзумирање алкохола)
- 4-5. Дарко РАДОЈЕВИЋ: УЗ ПРОНЕВЕРЕ, ДОСТА МУЋКАЈУ!
(предузећа у јавном сектору)
- 4-5. Дарко МАРКОВИЋ: ПРИТАЈЕНО СВИ СЛЕДЕ АМЕРИКУ!
(самит лидера Европске уније)
6. Ненад САВИЋ: ЗАЧАС У КРИМ!
(руска чизма)
7. Иван АНДОНОВ: ЛИЧНО ТКАО «РЕАЛ»!
(Карло Анчелоти, тренер «Реала»)
- 8-9. Софија НЕЦИН: КЛИНЦИ ВАНДАЛЧИНЕ КОЈЕ МЛАТЕ!
(малолетничка делинквенција)
- 8-9. Ненад САВИЋ: НАРОДЕ, БИЛА ТРКА ПО СМОГУ!
(Београдски полумаратон)
10. Зоран РАДИСАВЉЕВИЋ: НАВАЛИЋЕШ, ПА СТИГНИ И ОЦА!
(висашица Ангелина Топић)

11. Драгиша ЦЕТИЋ: ТИМ ПРЕ СИ ЗА!
(симпатизер)
12. Софија НЕЦИН: ШАНСА ДА КЛЕПИ ЋАР!
(Александар Шапић, градоначелник Београда)
13. Зоран РАДИСАВЉЕВУЋ: ДРХТИ НАРОД, АЛИ И ЈА!
(хладни радијатори)
14. Дарко МАРКОВИЋ: НЕЛАГОДАН, УКОЧЕН БОЛ У СЛАБИМ КРСТИМА!
(лумбално-сакрални део кичменог стуба)
15. Јовица МАРКОВИЋ: СВИ БРЕ ИСТО ЗНАМО!
(образовни систем)
16. Дарко МАРКОВИЋ: ДОШАО ИМ ВЕРНИК!
(монашки редови)
17. Ненад САВИЋ: ИГРА, ГИНЕ ЗА ТИМ И НЕНОРМАЛАН ЈЕ МЕНТОЛ!
(голман Аргентине Емилијано Мартинез)
18. Зоран РАДИСАВЉЕВУЋ:
ОН СТАНДАРДАН, ПРВИ У МОТКИ, СВЕ ДЕКЛАСИРА!
(нови светски рекорд Арманда Дуплантиса)
19. Дарко МАРКОВИЋ:
СРБИН И ФЕР ДЕЛИЈА ИМАО ВРХУНСКИ МОЋАН И ЛЕП ШУТ!
(преминуо фудбалски тренер Синиша Михајловић)
20. Раде ГОЉОВИЋ: К'О ДРОН!
(кондор)

лево:
Дарко МАРКОВИЋ

десно:
Софија НЕЦИН

лево:
Ненад САВИЋ

десно:
Јовица МАРКОВИЋ

СА БЛОГА ЗА ЛЈУБИТЕЉЕ РЕБУСА БРАНИСЛАВА НИКИЋА
rebusi.blogspot.com
МЕСЕЧНИ «НАЈРЕБУСИ»

ПОБЕДНИЧКИ РЕБУС ЗА НОВЕМБАР 2022.

Аутор: Аљоша ВУКОВИЋ

Француски књижевник на почетку своје књиге
(1, 4, 2, 8 = 7, 4, 4)

ОПИСУЈЕ КАМИ ЛИЦА (о Пису је камилица)

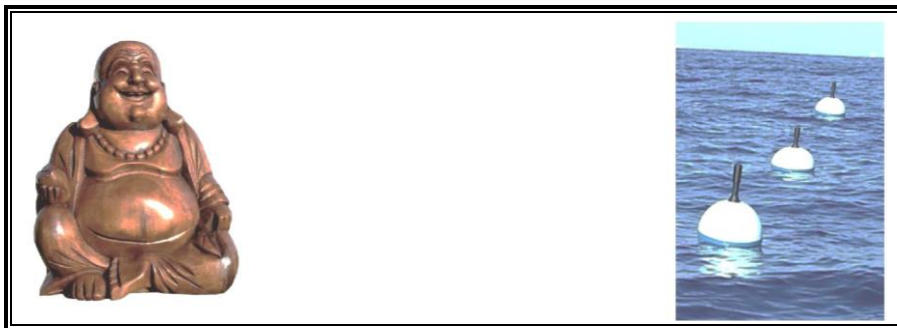
plas-	rebus	autor	Izba	Budimir Čosić	Miroslav Četković	Luka Pavčić	Boris Nazaretsky	Vladimir Štanić	Rošad Babić	zbir
1.	10058. Opisuje Kami lica (o Pisu je kamilica)	A. Vuković	5		3	5	4	2	4	23
2	10020. Skupe romane tražimo (s Kuperom Anet, raž i Mo)	E. Semić	5	4		2	5	4		20
3	10015. Prijete glavešine (prije tegla veš Tine)	B. Miljević	7	5	4		3			19
4.	10017. Prete Klari tutori (pretekla Ritu Tori)	B. Miljević	8		1	3		3	3	18
5.	10025. Poeni sa Umaga (po Enisa u Maga)	D. Cetić	4	2	5		1		5	17
6.	10006. Provetriše Širaku kabine (prove, tri šešira, kuka, bine)	B. Nikić	7					5		12
7.	10056. Barokomore u Zadru (Bar, oko moreuza Dru)	A. Vuković	4	3		4				11
8.	10018. Zaribao babo doma (zar i baobab Odoma)	E. Semić	4	1	2		2		1	10
9.	9987. Kup u Sudan ode (kurus, ud, anode)	I. Ozdanovac	5			1		1		7
10.	9986. Porečka li se Žana? (Poreč, Kali, Sežana)	I. Ozdanovac	6							6
11.	10041. Neočekivan poraz Nemačke (Neo, ček, Ivan, Po, razne mačke)	B. Nikić	4						2	6
12.	10000. U magistratu Tin (Umag, Istra, Tutin)	G. Mandić	4							4

ПОБЕДНИЧКИ РЕБУС ЗА ДЕЦЕМБАР 2022.

Аутор: Бранислав НИКИЋ
Манастирска гозба (8, 3, 4 = 4, 5, 6)

НАСУ ПРОТА РАКИЈЕ (наспрот ара Кије)

plasman	rebus	autor	I. Fabo	Slavko Bovan	Luka Pivčič	Budimir Čušović	Miroslav Čretković	Boris Nazarsky	Vladimir Štetić	zbir
1	10112. Nasu prota rakije (nasuprot ara Kiје)	B. Nikić	11	5		5	3	3	4	31
2	10088. Svekru nema leka (sve krunе Maleka)	B. Miljević	11	2		4	4	5	1	27
3	10133. Posle Peri maškare (po šleperima škare)	I. Ozđanovac	10	4	3		5		2	24
4	10130. Ko li beži go sa nje? (kolibe, žigosanje)	B. Nikić	6			3	1	4		14
5-6	10125. Sabor ovima paše (sa borovima paše)	M. Ivandić	6		5	2				13
5-6	10061. Lu stigla kasno letom iz Orana (Lustig, Laka s Noletom i Zorana)	E. Semić	6				2		5	13
7	10073. Nudi Stipe Rozi dar (nudisti i Pero zidar)	G. Mandić	6		4				3	13
8	10077. Katarza moralista (Katar, Zamora, lista)	B. Nikić	7	3		1		1		12
9	10090. Preka paorka (pre kapa orka)	D. Četić	8	1	2					11
10	10111. Peta emisija (peta Emi sija)	B. Nikić	7		1			2		10
11	10113. Isprobaj Denisove patike! (ispro Bajden i sove i patke)	B. Nikić	6							6

ПОБЕДНИЧКИ РЕБУС ЗА 2022. ГОДИНУ**Аутор: Гојко МАНДИЋ****Не зна се ко је гори (4, 4, 5, 4 = 6, 4, 7)****БУДАЛЕ ВОДЕ СНОБОВЕ (Буда лево, десно бове)**

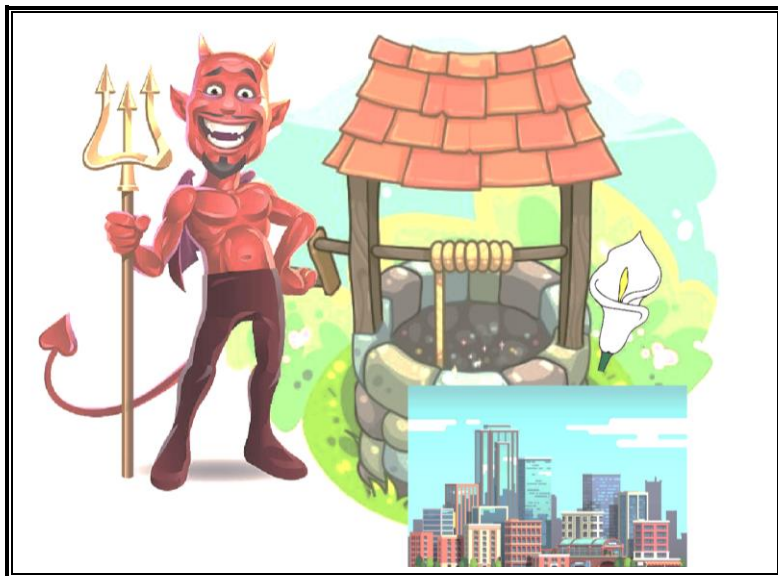
plas- man	rebus	autor	Nikola Perković	Slavko Bovan	Boris Nazarov	Pero Galogala	Hajrudin Hodžić	Milan Seugala	Nekolija Dragomirović	zbir
1.	Budale vode snobove (Buda levo, desno bove)	G. Mendić	10	4		4	6	10	3	37
2.	Uvenuće lobode (u venu celo bođe)	B. Nikić	7	3			10	7	6	33
3.	Napete vražice (na pet evra žice)	M. Cvetković	5	7	5	3	7	2	4	33
4.	Kadifa Kir Janje (kadi' fakir janje)	B. Nikić		5	6	7	3	6		27
5.	Raspoložiše me smehom (Ras položi šeme s Mehom)	B. Miljević			10		2	3	10	25
6.	Nasu prote rakije (nasuprot ara kije)	B. Nikić	6	6	4	5		4		25
7.	Naši najigrokazi (iza korgija nišan)	M. Cvetković	4		7	10			2	23
8.	Lešinar u letu (Leši na ruletu)	Z. Milunović	3	10	3		4		1	21
9.	Nama se ruga rodbina (na maseru gar od bina)	M. Žarkovački		2	2		1	1	7	13
10.	Raspopa juri budale (Ras Popaju ribu dela)	B. Miljević	1			2	5		5	13
11.	Opsuje Kani lica (o Plsu je kamilica)	A. Vuković		1	1	6				8
12.	Savo na rolima kiliže (Savonarola mač liže)	M. Ivandić	2					5		7
13.	Pretrpala Mare džepove (pre trpa lame Redžepove)	E. Bunjac				1				1

РЕБУСИ

Блог за љубитеље ребуса
(почео са радом 8. јула 2009)

ПОБЕДНИЧКИ РЕБУС ЗА ЈАНУАР 2023.

Аутор: Антун ЈУРИЋ
Аларм (2, 5, 4, 4, 1, 4 = 6, 6, 8)

УЗБУНА РЂАВОГ РАДИКАЛА (уз бунар, ђаво, град и кала)

ТАБЕЛА СА ГЛАСОВИМА СУДИЈА

plas-man	rebus	autor	I. Faza	Slavko Bovan	Boris Nazarsky	Budimir Čosović	Vladimir Šarić	Ejup Semić	zbir
1.	10146. Uzbuna rđavog radikala (uz bunar đavo, grad i kala)	A. Jurić	11	5	2	2	5	5	30
2.	10200. Slutnja mahera (s lutnjama Hera)	I. Ozdanovac	11	4	5	1	3		24
3.	10188. Nama tad oruđe rđa (na matadoru Đerđa)	D. Cetić	9	1	1	5	2		18
4.	10190. Mati jastuče pere (Matijas tuče Pere)	B. Nikić	7		4	4		3	18
5.	10163. Po godine Kosta laže (pogodi neko stalaže)	B. Miljević	6	3			1	4	14
6.	10167. Da nije Laslu komšija Nikola? (Danijela s lukom, Šijan i kola)	G. Mandić	6				4	2	12
7.	10169. Slobodo moja! (s lobodom Oja)	A. Vuković	7		3				10
8.	10191. Dosta je muške tiranije! (do staje mušketir A nije)	B. Nikić	6			3		1	10
9.	10180. Ko sad voli Tarzana? (kosa, dvolitrat, Zana)	B. Miljević	6	2					8

Марјан Радаковић, Ниш

БИБЛИОГРАФИЈА «ЕНИГМЕ»

**Текст из будуће књиге
«Енигма – 70 година»**

Током седам деценија излагања листа «Енигма» («Новости енигма») објављено је толико теоријских прилога да би се од тог материјала могла склопити књига са више стотина страна. Упола мање било их је у свим другим издањима у Србији током XX и XXI века.

Тематика те писаније била је разноврсна, поучна и занимљива. Историја загонеташтва обухватила је период од најстаријих времена, па преко народног стваралаштва, све до појаве ауторских загонетака, описивање, рекорди и новитети заузимали су значајно место у текстовима из «Енигме». Друштвене вести су се односиле на дешавања и одлуке у ЕК «Београд» и редакцији «Енигме», али и у посебним додацима, у енигматским срединама у Нишу, Смедереву, Зворнику и Бору. Нису били занемарени ни енигматски хумор и друге занимљивости.

Вредно је било представљање више од стотинак енигмата (тачније 122). Књиге и друга енигматска издања редовно су презентирани читаоцима. Пошта, одговори и савети редакције нису обухваћени овом анализом.

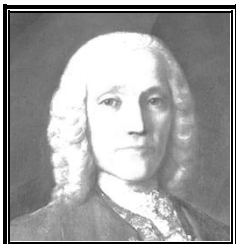
Укупно је реализовано 493 наслова, а било их је незнатно мало више, јер колекционари «Енигме» (Ж. Јовановић, Ј. Вуковић, М. Радаковић, Р. Јовичић, К. Иванов) не поседују све бројеве. Све одреднице до 2012. године уврштене су у књигу Марјана Радаковића «Библиографија српске енигматике», Београд 2012.

Највише текстова објављено је без потписа аутора – 186. Преостале текстове потписало је 50 аутора и то: Јован Вуковић – 175, Марјан Радаковић – 20, Радислав Маринковић – 17, Ивица Млађеновић – 12, Радомир Мићуновић – 8, Момир Пауновић – 7, Мирослав Лазаревић – 5, Радоје Стојановић – 4, Данило Аларгић, Драган Лојаница, Вук Ускоковић и Драган Ускоковић – 3, Мирослав Живковић, Крста Иванов, Живота Станковић и Бранко Халуса – 2, Борис Антонић, Решад Бесничанин, Ратомир Блануша, Мирко Буцоњић, Небојша Вучинић, С. Греговић, Жељко Димовић, Љиљана Драгојевић, Зоран Зељковић, Александар Јанковић, Милосав Јовић, Мила Кодемо, Сандра Лабудовић, Радмила Лазаревић, Никола Младеновић, Д. Миловановић, Бранислав Обрадовић, Душан Павловић, Жарко Пешић, Бранко Полић, Зоран Опачић, Ђорђе Поповић, Павловић (породица Власте), Слободан Стојковић и Милан Шабан – 1. Иницијалима су потписани: М. Р. и Н. В. – 2, Б., Ј., П. Е. С., П. Р. и Т. Р. по 1 текст.

Ово је закључно са «Новости енигма», број 2466 од 1 – 7. 7. 2021. године.

Томислав ПОПОВИЋ, Београд

ЛИЧНОСТИ У АНАГРАМИМА

Италијански чембалиста и композитор (1685 – 1757)
(8,8)

ОН ТЕ КЛАСИКОМ ДИРА.

(Решење: ДОМЕНИКО СКАРЛАТИ)

Српска јунакиња Балканских ратова и
Првог светског рата (1892 – 1973)
(7,5)

КУЋИ МИ СЛАВНА.

(Решење: МИЛУНКА САВИЋ)

Српски новинар и политички аналитичар (1957)
(7,6)

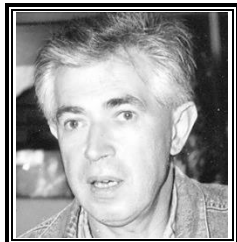
ВИДЕЛО ЦРН НАУМ.

(Решење: МИЛОВАН ДРЕЦУН)

Београдски џез саксофониста (1943),
композитор и аранжер (5,9)

ОВО ЈАВЉА МОЋНИК.

(Решење: ЈОВАН МАЉОКОВИЋ)

Руски генерал – фелдмаршал (1745 – 1813)
(6,7)

ТИХ УЗМАК И УЛОВ.

(Решење: МИХАИЛ КУТУЗОВ)

Српски ТВ водитељ и новинар (1976),
хумориста и сатиричар (5,5)

СИКЋЕ РАЗНО.

(Решење: ЗОРАН КЕСИЋ)

Руски генерал – мајор (1966),
портпарол Министарства одбране
Руске Федерације (4,10)

НЕК ГОВОРИ К`О НАШ.

(Решење: ИГОР КОНАШЕНКОВ)

Функционер Српске напредне странке (1980),
мајстор реплике (7,7)

КИВНО ЛОМЕ ЈАВНО.

(Решење: МИЛЕНКО ЈОВАНОВ)

Српски књижевник (1964),
преводиалац и музички критичар
(10,8)

АЛ`СЕ ЦАКЛИ ТА НАГРАДА.

(Решење: АЛЕКСАНДАР ГАТАЛИЦА)

Српска уметница перформанса (1946),
са међународним угледом (6,9)

БИРА НАМА ЋОРАВИМ.

(Решење: МАРИНА АБРАМОВИЋ)

Генерал – потпуковник Војске Републике Српске у
пензији (1959), војни аналитичар (5,10)

ВЕЋ НОВИ РАДНИ ПУК.

(Решење: ВИНКО ПАНДУРЕВИЋ)

Српска ТВ водитељка (1990),
била удата за политичара Вијислава Милошевића
(6,7,9)

ВЕЋ И ШЕР ВИЈА МАЛО МОЋНИЈЕ.

(Решење: ЈОВАНА ЈЕРЕМИЋ – МИЛОШЕВИЋ)

Српски економиста и почитичар (1963),
универзитетски професор (5,10)

И МОЋНИЈИ ЈЕ И ТВ БАРД.

(Решење: БОЈАН ДИМИТРИЈЕВИЋ)

Генералисимус руске војске (1729 – 1800),
један од најзначајнијих војсковођа 18. века (10,7)

РУС СЛАВАН КАО РЕДОВ.

(Решење: АЛЕКСАНДАР СУВОРОВ)

ЖИВАДИН (Богосава) ЈОВАНОВИЋ**(6. јули 1947 – 29. јануар 2023)**

У пожаревачкој болници је 29. јануара ове године после краће болести умро у 76. години Живадин ЈОВАНОВИЋ, дугогодишњи енигмата и верни сарадник београдске «Енигме». Сахрањен је 1. фебруара на месном гробљу у селу Чешљева Бара, у коме је живео са супругом Лепосавом по повратку из Беча 1883. године.

Живадин ЈОВАНОВИЋ рођен је у селу Гареву код Великог Градишта 6. јула 1947. године. Основну школу је завршио у Чешљевој Бари и Раброву, а био је ученик Економске школе у Пожаревцу. Бавио се пољопривредом. После же-нидбе и одслужења војног рока одлази у иностранство, тако да је од 1973. до 1993. године био власник једне аустријске фирме за рекламу путем телефона. Паралелно се бавио новинарством од 1981. године до повратка у отаџбину. Био је акредитовани дописник «YU новости», а радио је и за «Европске новости», «Вечерње новости», «Спорт», Радио Београд, «Реч народа» и друге.

Енигматиком се бавио више од 55 година па би требало да му Енигматски савез Србије посмртно додели ЗЛАТНУ ПОВЕЉУ. Први рад је објавио у 597. броју београдске «Енигме» 1. јуна 1967. године. Објавио је око хиљаду енигматских састава (класичних укрштеница, скандинавки, магичних квадрата 7x7, испуњаљки као и загонетних цртежа) у београдским издањима, у бјеловарским листовима, у бањалучком «Хику», као и у више неенигматских листава. У бјеловарском «Загонетачу» објавио је чланак о загонеташтву у Аустрији. Користио је псеудониме: «Јован Живадиновић», «Жив. Б. Јовановић», «Жив. Б. Ј.» и «Живадин».

Био је члан Енигматског клуба «Београд» све до његовог престанка рада, а затим је био члан Удружења енигмата «Вук Караџић», Енигматског клуба «Браничево» из Пожаревца и једно време Енигматског друштва «Др Ђорђе Натошевић» из Сомбора. Учествовао је на 4. Сусретима загонетача Југославије у Винковцима 1972. године, као и на неколико Сусрета енигмата Србије. Заступљен је у Лексикону загонетача Југославије (1979), Лексикону српских енигмата (2007) и Алманаху Сусрета енигмата Србије 1 – 17 (2017), а налазимо га и у књигама «Магични квадрат 7x7» (2007) «Збирка квадрата 7x7» (2019).

Његова велика љубав била је енигматско колекционарство, па је имао скоро све примерке часописа: «Енигма», «Новости енигма», «Мала укрштеница» и «Разнода милиона», тако да је у овом домену значајано задужио српску енигматику.

Иза себе је оставио супругу Лепосаву, која му је здушно помагала у раду, сина и три кћери и четворо унучади. Нека му је вечна слава.

Владимир Шарић

ВЕЉКО (Владимира) ВУЈЧИЋ
Приједор, 14. септембар 1935 –
Београд, 2. јануар 2023.

У Београду је у 88. години преминуо Вељко ВУЈЧИЋ, пензионер, композитор и енигмата. Сахрањен је на Новом гробљу у Београду 4. јануара.

Гимназију је завршио у Београду. Студирао је Филолошки факултет у Београду, где је апсолвирао на романској групи (француски, италијански и латински језик). Радио је у Републичком заводу за пензијско – инвалидско осигурање на пословима референта за обрачун и наплату доприноса, где се и пензионисао.

Бавио се компоновањем забавне, дечје и староградске музике. Био је члан Удружења композитора Србије од 1970. године, као и члан Удружења музичара цеза и забавне музике од 1960. године. У периоду између 1963. и 2005. године освојио је петнаестак значајних награда за музику и текст на разним такмичрњима и фестивалима. Осим награђених дела Вељко ВУЈЧИЋ има велики број композиција, које су трајно сачуване у архивама РТВ Београд, Загреб и Сарајево.

Бошко ПЕТРОВИЋ БОКИ, један од наших најбољих енигмата, заслужан је што се Вељко ВУЈЧИЋ бавио енигматиком. Наиме, били су школски другови у београдској Трећој гимназији. Вељко свој први енигматски рад (укрштеницу) објавио у Београдском енигматском листу «ИКС» 1952. године. Објавио је око 2.500 укрштеница и скандинавки а међу првима је објавио тзв. «америчку скандинавску».

Сарадњу је објављивао у великом броју енигматских и неенигматских листова и часописа: «Иксу», «Енигми», «Еуреци», «Чворовим» издањима, «Марбу», «Лавиринташу», «Политици експрес», «Укрштеници», «Вестима», «Блицу», «Енигманији», «Вуковом ковчежићу» итд.

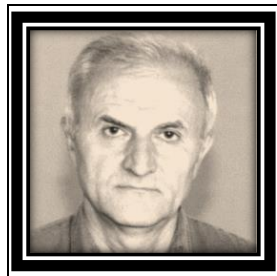
Представљен је у ЛЕКСИКОНУ ЗАГОНЕТАЧА ЈУГОСЛАВИЈЕ (Стјепан Хорват, Чвор, 1979), ЛЕКСИКОНУ СРПСКИХ ЕНИГМАТА (Мирослав Лазаревић и Јован Вуковић, ЕСС и Алма, 2007), АДРЕСАРУ ЗАГОНЕТАЧА ЈУГОСЛАВИЈЕ (Стјепан Хорват и Радош Пушоњић, Чвор, 1984), МАЛОМ ЗАГОНЕТАЧКОМ ДАТУМАРУ (Фрањо Тушек, Чвор, 1983) и ЛЕКСИКОНУ ЗАГОНЕТАЧА БИХ (Недјељко Недић, ЗД Рашчица, Угљара, 2020).

Добитник је ЗЛАТНЕ ПОВЕЉЕ ЕНИГМАТског САВЕЗА СРБИЈЕ 2005. године за више од 50 година енигматског стваралаштва. Од 1996. године је члан Удружења енигмата «Вук Караџић» из Београда, где је учествовао на више годишњих Конференција.

Нека му је вечна слава.

Владимир Шарић

ТОМИСЛАВ (Боривоја) ВУКАДИНОВИЋ
Жарково (Београд), 4. август 1948 –
Вранић (Београд), 3. децембар 2022.

У Вранићу је 3. децембра умро у 75. години Томислав ВУКАДИНОВИЋ, дугогодишњи енигмата, са стажом од преко 55 година. Умро је после дуге и тешке болести, а сахрањен је у Вранићу 6. децембра.

Тома ВУКАДИНОВИЋ је био пензионисани инжењер организације рада, запослен у Радио телевизији Србије у Београду. Основну школу је завршио у Жаркову да би средњу машинску и Вишу школу за организацију рада завршио у Београду.

У београдској «Енигми» је 20. јула 1966. године објавио свој први енигматски рад – укрштеницу. Од тада па све до последњих дана живота био је везан за енигматику. Као један од најистакнутијих сарадника «Енигме» постаје седамдесетих година уредник и то као замена Симону РАЦКОВИЋУ. Сарађивао је у свим издањима Енигматског клуба «Београд», чији је дугогодишњи члан. Поред укрштеница на почетку свог енигматског рада бавио се и другим загонеткама: анаграмима, испуњаљкама, криптограмима, клиновима, квадратима и др.

Касније се специјализовао за укрштене речи и скандинавке где је поред «белина» инсистирао на прожетости и максималном укрштању речи. Објавио је преко 30.000 радова. Користио је псеудониме: «Вукадин» и «Тома».

Поред «Енигме», «Мале укрштенице», «Разоноде милиона» и специјалних издања касније «Новости енигме», Тома ВУКАДИНОВИЋ је сарађивао и у другим енигматским и неенигматским листовима и часописима: «Политика», «Политика експрес», «Вечерње новости», «НИН», «Младост», «Чик погоди», «Јеж», «Ана», «Вива» и др.

Истакао се и као оснивач, сарадник и уредник «Политике ХУПЕР» (од 1990. до 1999), а касније «Политике ЕНИГМАТИКЕ» и «Политике РАЗБИБРИГЕ», где му и даље излазе скандинавке и укрштене речи.

Поред тога био је један од оснивача, истакнути сарадник и уредник београдског енигматског часописа «Разонода» (први број 11. 03. 1994).

Коаутор је рекордне симетричне укрштенице димензије 23x14 поља са просечном дужином речи 7,18 («Политика ХУПЕР», број 72, 15. 12. 1992. – ко-аутори: Томислав ВУКАДИНОВИЋ, Вељко ДОПУЋА и Зоран ЗЕЉКОВИЋ).

Представљен је у «Лексикону загонетача Југославије» (Бјеловар, 1979, аутор Стјепан ХОРВАТ) и «Лексикону српских енигмата» (Београд, 2007, аутори: Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ и Јован ВУКОВИЋ).

Налазимо га и у антологијској књизи «Укрштање речи у српској енигматици» (Београд, 2014, аутори Мирослав ЛАЗАРЕВИЋ, Јован ВУКОВИЋ и Миодраг ТОШИЋ), књизи «Клинови, пирамиде и варијације» (Београд, 2006, аутор Владета ТРИВУНАЦ) где је објављено 17 његових комбинација, књизи «Магични квадрат» (Београд, 2007, аутор Владета ТРИВУНАЦ), где је објављено 12 његових квадрата, књизи «Збирка квадрата 7x7» (Бјеловар, 2019, аутор Борис АНТОНИЋ), где је евидентирано 11 његових квадрата и «Библиографији српске енигматике» (Београд, 2012, аутор Марјан РАДАКОВИЋ).

Био је верни члан Енигматског клуба «Београд» до краја његовог постојања. За свој рад добио је јубиларне награде клуба и часописа «Политика ХУПЕР». Учествовао је на другим Сусретима енигмата Србије у Београду 2001. и на шестим Сусретима енигмата Србије у Бајиној Башти 2006. године. Последњи пут су га енигмати видели на сахрани др Бошка ПЕТРОВИЋА 26. јуна 2021. године.

Остаће запамћен као вредан и квалитетан енигмата, а нама, који смо га лично познавали, као ведар друг, увек спреман за шалу и дружење. За њим су остали супруга Јагода, ћерке Маријана и Данијела, зет Славко и унучад Милош и Милица. Нека му је вечна слава и хвала.

Владимир Шарић

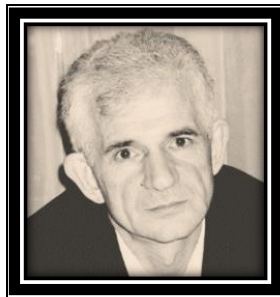
РЕКОРДНА СИМЕТРИЧНА УКРШТЕНИЦА

(«Политика ХУПЕР», број 72, 15. 12. 1992,

аутори: Томислав ВУКАДИНОВИЋ, Вељко ДОПУЋА и Зоран ЗЕЉКОВИЋ)

В	И	С	О	К	О	Л	Е	Т	А	Ч	И	■	П	Р	О	Б	Р	А	Н	О	С	Т
И	С	Т	Р	А	Ж	И	В	А	Њ	Е	■	П	Р	Е	С	Л	А	Т	И	Н	Ц	И
С	П	Р	А	В	А	Ш	И	Ц	А	■	П	Р	О	С	Т	Е	Б	О	Ј	Е	■	Т
И	Р	И	Т	И	Р	А	Т	И	■	П	Р	О	С	Т	А	Ч	И	Н	Е	■	Б	О
Н	Е	П	О	Т	И	Ј	А	■	П	Р	Е	С	Т	О	Н	И	Ц	А	■	Р	О	В
С	К	О	Р	Е	Т	И	■	П	Р	Е	С	Л	А	В	И	Т	И	■	К	А	Л	А
К	И	В	И	Т	И	■	П	Р	И	Ш	П	А	Р	А	Т	И	■	П	О	В	И	К
И	Н	А	К	И	■	П	Р	И	С	Т	А	В	И	Т	И	■	К	И	Л	А	В	О
К	У	Т	А	■	П	Р	О	Б	Л	Е	Ј	И	Т	И	■	С	У	В	Е	Н	И	Р
О	Т	И	■	П	Р	Е	К	Л	А	П	А	Т	И	■	К	О	Л	А	Р	И	Ј	Е
Л	О	■	Р	А	С	П	Л	И	Њ	А	Ч	И	■	К	А	Л	О	Р	И	Ч	А	Н
А	■	Л	И	Н	А	Р	Е	Ж	А	Н	И	■	М	А	Ј	Е	В	И	Ч	А	Н	И
П	Р	О	Р	Е	Ш	Е	Т	А	Т	И	■	Р	О	Т	А	Р	И	Ј	А	Н	А	Ц
С	А	Т	И	Р	И	К	О	Н	И	■	М	А	Л	А	К	И	Ћ	Е	Н	И	Ц	А

МИЛЕНКО (Милана) МИЈАТОВИЋ
Клење, код Богатића, 20. август 1951 –
Стари Сланкамен, 8. децембар 2022.

У Старом Сланкамену је 8. децембра, после дуге и тешке борбе са задобијеним повредама у саобраћајној несрећи, у 72. години умро истакнути енигмата Миленко Мијатовић.

Родио се у месту Клење, у месту где је пре неколико месеци доживео удес, када га је аутомобил ударио при његовој вожњи на бициклу. Месец дана је био у коми, а затим је пар месеци био свестан али непокретан, да би пре неки дан био пребачен са Војно медицинске академије и Београду у Стари Сланкамен на рехабилитацију. У Клењу је сахрањен 13. децембра.

Гимназију је завршио у Шапцу, а од 1970. живи у Београду, где је 1974. године постао апсолвент на Економском факултету. Радио је у београдској фирми «Сигурност – Врачар», а затим се запослио у новинској кући „«Политика», где постаје помоћник главног и одговорног уредника два енигматска издања: «Политика енигматика» и «Политика разбигра». На овој дужности остаје све до одласка у пензију. Дуго година је стални сарадник «Вести», учествујући у уређивању часописа «Укрштеница», а после престанка излажења овог листа наставља сарадњу у енигматском додатку истог имена при редакцији «Вести». Независни дневни лист «Вести» (број 358), у свом викенд издању 10/11. децембра, објављује вест са сликом о смрти Миленка Мијатовића.

Активно се бавио спортом све до 1976. године када престаје са тим активностима због теже повреде ноге. Тренирао је атлетику у Шапцу, где је био вишегодишњи првак Шапца у скоку у даљ и траскоку. Био је првотимац одбојкашког клуба «Мачва» из Шапца, а играо је и фудбал у локалном сеоском клубу «Душко».

У свет десете уметности – енигматику ушао је објављивањем првог рада – анаграма у загребачком часопису «Вјесников квиз» 1976. године. Од тада је објавио преко 10.000 енигматских радова, а највише мрежастих загонетака (класичне, беле, мозаичке, домино укрштенице, тематске скандинавке, анаграми, магични ликови, ребуси, пасијанси и друго). Радове је објављивао у великом броју енигматских и неенигматских листова и часописа: «Еурека», «Мала Еурека», «Еурека шампионка», «Вјесников квиз», «Новости енигма», издања новосадске «Пирамиде», издања бањалучког «Рубикона», «Марбо», «Мини марбо», «Икс», «Флеш», «Мини флеш», «Хоби», «Аш», «Крон», «Мини крон», «Пан сканди», «Пан забавник», «Браво», «Квиз Браничево», «Треф», «Изазов», «Осмосмерка», «Балкан мозаик», «Разонода», «Хупер енигматика».

Већ је наведено да је био стални сарадник и уредник «Политикиних» издања «Енигматика» и «Раззбрига» као и издања «Вести» – «Укрштеница». Изузетан састављач укрштених речи заступљен је у књижи «Укрштање речи у српској енигматици» (Мирослав Лазаревић, Јован Вуковић и Миодраг Тошић, Београд, 2014), где му је објављена симетрична укрштеница на 222. страни из «Политика енигматике» број 383 од 5. новембра 2013. године (23 x 14 поља) и фотографија као истакнутог укрштеничара.

Заступљен је у «Лексикону српских енигмата» аутора Мирослава Лазаревића и Јована Вуковића (Београд, 2007) где је представљен на 216. страни сликом и биографијом, а на 240. страни му је објављен анаграм: ТА, ЕТО ПРОВЕРЕНО ЈЕ – СВЕТСКИ ЈЕ ДОБАР МАГАЗИН (решење: ПЕТСТО БРОЈЕВА ЕНИГМАТСКЕ РЕВИЈЕ «РАЗОНОДА», «Разонода», број 500, 10. децембар 2005. године). На 290. страни објављена му је укрштеница са пет «белина» 6x6 димензије 22 x 20 поља.

Дугогодишњи је члан Удружења енигмата «Вук Караџић» из Београда и члан пријатељ енигматских клубова «Нова загометка» (Београд) и «Ниш» (Ниш), а уједно је био члан Енигматског савеза Србије. Учесник је на 13 Сусрета енигмата Србије (од првог до 12. и на 15. СЕС-у). Троструки је првак Србије у решавању задатака: 2004. у Панчеву, 2007. у Лозници и 2010. у Крагујевцу, други је био 2009. у Вршцу, а двапут је био трећи – 2005. у Нишкој Бањи и 2011. у Пожаревцу. На Првенству Србије у састављању загометака 2007. у Лозници је други, а 2008. у Сомбору трећи, док је на Првенству Србије у састављању анаграма 2005. у Нишкој Бањи био трећи. Освојио је више првих, других и трећих места на конкурсима УЕ «Вук Караџић» у састављању укрштених речи.

Представљен је у књигама: «Истакнути српски енигмати» Ивице Млађеновића (Београд, 1999) са сликом и избором радова и «Свет анаграма» Зорана Радисављевића (Београд, 2004) са 4 анаграма, међу којима је и овај: ЦРНО-ГОРСКИ ТИЋ ВЈЕШТА ПЕРА И ЊЕГОВ ЕП (решење: ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ – ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ, објављено у «Вјесниковом квизу»).

Учествовао је у изради МАМУТСКЕ СКАНДИНАВКЕ на 12. Сусретима енигмата Србије у Кикинди 2012. године што је представљено и у истоименој књижи Славка Бована и сарадника. У «Коцељевачким новостима» Верољуба Бабића представљен је сликом и кратком биографијом из пера Воје Додевског.

У «Лексикону српских енигмата» речено је о Миленку и следеће: «Први хоби и највећа младалачка љубав била му је енигматика. Овај хоби је постао нешто много више, када је уобичајено решавање укрштених речи и других енигматских прилога, замењено покушајима да се уради нешто слично. Тако је ушао у сферу енигматског стваралаштва у којој се, са неколико прекида, налази 30 (сада 45, прим В. Ш.) година. Коначно, енигматика му постаје и професија».

За Миленком је остала супруга Миланка и два сина Милан и Владета, као и две унукe и унук, којима изражавамо искрено саучешће.

Нека му је вечна слава.

Владимир Шарић

(наставак са 44. стране)

Што се тиче укрштеница посебно је задужио Енигматски клуб «Нова загонетка», који је од сарадње са новосадским «Маркетпринтом» финансирао део својих активности. У издањима ове куће «Љубавни викенд роман», у сарадњи која је трајала од 2002. до 2022. године, објављено је укупно 1.560 скандинавки, од 35 аутора, при чему је Душко ЛАЗИЋ био аутор 421 састава, далеко више од осталих аутора радова.

Редовно је присуствовао Сусретима енигмата Србије, све док га болест није спречила у томе. Тако је писуствовао на свих 19 скупова српских енигмата који су одржани до 2021. године. Учествовао је активно у свим активностима енигматских асоцијација којима је припадао, а дуже време је био и члан Председништва Енигматског клуба «Нова загонетка».

Представљен је у «Лексикону српских енигмата» из 2007. године, у књизи «Укрштање речи у српској енигматици» из 2014. године, као и у «Лексикону загонетача БиХ» из 2020. године.

Душко ЛАЗИЋ је увек остављао позитиван утисак на све оне који су се дружили са њим, био је саговорник какав се само пожелети може. Ненаметљив, а убедљив и увек праведан, без улажења у дискусије и расправе које ничему не воде. Зато ће остати у трајном, пријатном сећању код свих оних који су имали прилику да га упознају и да се друже са њим.

Уз захвалност за све оно што је дао српској енигматици, како у стваралачком, тако и у друштвеном смислу, остаће трајно забележен на српској енигматској сцени за сва времена.

Нека му је лака земља и нека почива у миру.

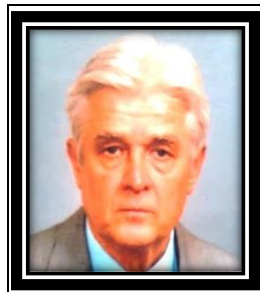
Мирослав Лазаревић

Е	К	С	П	О	Н	И	Р	А	Т	И	■	О	П	О	Р	Т	У	Н	И	З	А	М
Л	О	П	О	В	И	■	С	Т	А	Р	А	Т	Е	Љ	И	■	К	Р	П	А	Р	Е
Е	М	И	С	А	Р	И	■	С	Т	О	Н	О	Г	А	■	К	О	■	С	Т	И	Л
К	А	Р	А	Н	■	М	П	■	А	Н	И	Ц	А	■	М	О	Р	А	■	О	К	А
Т	Р	И	О	■	Н	И	Л	А	■	И	Т	И	■	К	А	Л	Е	М	И	■	А	Н
Р	А	Т	■	Б	А	Т	Е	Р	И	Ј	А	■	П	О	Р	А	Н	И	Т	И	■	Х
О	Ц	■	С	А	В	А	М	А	Л	А	■	К	О	Л	И	Ч	И	Н	А	■	П	О
Н	■	С	О	Л	И	Т	Е	Р	И	■	Б	А	Р	О	Н	А	Т	И	■	М	О	Л
И	Т	■	Н	А	Г	О	Н	И	■	Т	А	М	■	С	А	Р	И	■	П	Е	Т	И
Ч	А	Р	■	Ж	А	Р	А	■	Д	Е	Н	И	С	■	Ц	К	■	М	И	Р	О	Ч
А	М	О	К	■	Т	И	■	П	Р	К	А	Ч	И	Н	■	А	М	Е	Р	И	К	А
Р	А	С	У	Л	О	■	П	Р	Е	С	Т	А	Н	А	К	■	И	К	О	Н	А	Р
И	Н	И	Ц	И	Р	А	Н	О	С	Т	■	К	А	Р	Б	У	Р	А	Т	О	Р	И

Симетрична укрштеница Душка Лазаревића

(«Еурека», Горњи Милановац, број 1.162, децембар 2003)

ДУШКО (Бранка) ЛАЗИЋ
Копривна, код Модриче,
20. фебруар 1934 –
Београд, 16. јануар 2023.

У Београду је у у 89. години преминуо наш велики другар и врсни састављач укрштених речи Душко ЛАЗИЋ, раније члан Енигматског клуба «Београд» и Удружења енигмата «Вук Караџић» из Београда, а касније, од 2006. године до своје смрти, веома активан члан београдског Енигматског клуба «Нова загонетка». Сахрана је обављена 19. јануара на Новом бежанијском бродљу. Иза себе је оставио супругу, кћерку и два сина, као и четворо унучади.

Завршио је Вишу геодетску школу у Београду. Цео радни век провео је у Београду радећи као геодетски инжењер у Републичкој геодетској управи, Градском геодетском заводу и Републичком геодетском заводу. По пензионисању био је стални судски вештак за област геодезије.

Први покушај састављања укрштеница имао је 1967. године. Тада је послао одређен број радова београдској «Енигми», али му они нису објављени због неадекватних ликова, који нису били у складу са оним што је тражила редакција. Ипак, те године «Политика експрес» објављује му извесан број укрштених речи. После тога, прави дужу паузу све до 1992. године, када му опет «Политика експрес» објављује неколико радова, да би затим уследила интензивнија сарадња и са другим дневним и енигматским листовима.

Углавном се бавио састављањем класичних укрштених речи и скандинавски и објавио је око 3.000 састава. Укрштенице је објављивао у низу енигматских и неенигматских листова и часописа: «Балкан мозаик», «Браво», «Вечерње новости», «Експрес политика», «Енигма Вијести» (додатак недељном издању подгоричких «Вијести»), «Енигманија», «Еурека», «Еурека плус», «ИКС», «Квиско», «Марбо», «Марбо плус», «Мини Марбо», «Новости енигма», «Политика», «Политикин магазин», «Разбрибрига», «Ребус», «Скандикс», «Тип топ» (велики и мали формат), «Хит», «Шарада», издања новосадског «Маркет-принта», као и у другим.

Био је противник употребе рогобатних речи у укрштеницама, коришћења измишљених и непостојећих речи, као и кованица, а само ради тога да би се «спасла» одређена комбинација. Залагао се за језички «чисту» енигматику. Радови му нису оптерећени «белинама», али су били са лепим речима и њиховом великом прожетошћу, тако да су имали пријатан визуелни изглед и били привлачни за решаваче. Радови су му релативно лаки за решавање јер се трудио да у њих уврсти што више опште познатих речи и израза, јер је решивост састава за њега била на првом месту.

ИНФОРМАТИВНО ТЕОРЕТСКИ ПОДЛИСТАК ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА *НИШ*- НИШ

КОРЕНИ НИШКЕ ЕНИГМАТИКЕ – XIX ВЕК

Линија која је одвајала слободни Алексинач, у кнежевини Србији, од поробљеног Ниша била је и граница дозвољеног културног уздицања. Свака прекогранична сарадња у културном, верском или другом облику кажњавана је губитком главе. Такве сарадње је ипак било илегалним каналима.

Ниш је ослобођен од Турака 11. јануара 1878. године. Од око 23.000 становника, десетак хиљада Турака је одмах напустило град. Попис из 1879. године бележи да је у граду живело 12.817 становника, од чега 1915 мушкараца и 73 жена писмених. Први воз за Београд кренуо је 1884. године када су се појавиле и прве новине под називом «Нишки гласник». До краја XIX века још 23 листа појавила су се у Нишу, а чије су се редакције, махом, налазиле у Београду.

Енигматска сарадња се углавном одвијала у београдским листовима «Српче» (1883 – 85), «Мала Србадија» (1887 – 89), «Голуб» (1899), «Ласта» (1895) и «Зорица» (1900). Лед су пробили одгонетачи из гимназије, трговачке и женске академије. За тачно решавање добијали су награде у виду објављивања њихових имена, што им је, у то време, чинило посебну част. Па поменимо и ми имена по редоследу првог појављивања: Станислав Бинички (1883), Милентија Н. Миловановић, Миленија Н. Миловановић (1884), Север Милутиновић, Драгутин И. Арнаутовић (1885), Даринка Београдец (1887), Александар Околичањи, Сотир Андрејевић (1889), Радован Вујаклија (1895), Вукосава К. Ивковић, Небојша П. Јанковић (1899), Вукосава К. Паковић, Милан М. Косић, Лепосава Љ. Павловић, Војислав Љ. Павловић, Наталија Балић, Видослав Патрик, Наталија Ценић, Тодор Красић, Лепосава В. Миловановић, Јелица Гојковић, Загорка Т. Миловановић, Илија Лумовић, Арсеније М. Јовановић и Десанка Рувијић (1900).

Име Север Милутиновић забележено је у листу «Српче», број 15 из 1885. године везано за првог састављача загонетака из Ниша. Лист «Зорица» 1889. године пише «Момчилу П. Јанковићу, гим. Ниш: добар је избор и доста је лепо препевано. Штампашемо». Судбина овог састава није нам позната.

Ето тако! Млади енигмати су желели да им се име појави у новинама, ради тренутне славе, а оно остаде трајно у историји нишке енигматике.

Марјан Радаковић

ЕНИГМАТИКА НИШКЕ БАЊЕ

Општина Нишка Бања се налази између општина Сврљиг, Бела Паланка, Гаџин Хан и града Ниша. У свом саставу има 18 насељених места и више заштићених природних добара.

Парк природе Сићевачка клисура у својим недрима скрива три пећине из периода пре 300.000 година, два манастира и хидроелектрану «Света Петка», једну од најстаријих у Србији.

Специјални резерват природе Сува планина, са површином од 32.000 хектара, одгаја заштићену врсту биљке жалфије, а ту су планинарски дом Бојанине воде, видиковац, скијалишта и мноштво извора воде од којих су најпознатији они лековити у Нишкој Бањи.

Јелашничка клисура је у првој категорији заштите као специјални резерват природе који се одликује са више наткопина, прозораца и водопадом. Из тог подручја је и биљка чији се цвет налази на многим реверима као симбол Србије – Српска рамонда (Ramonda Serbica).

На том подручју рођено је, или деловало, више енигмата:

Милан Ђидера, рођен 23. августа 1936. године у Сићеву, општина Нишка Бања. Енигматски је сарађивао из више места широм Југославије, да би се после пензионисања вратио у родни крај (опширније у ГЕН–у, број 8).

Видоје Стефановић рођен је у Раутову, општина Нишка Бања, 29. јула 1952. године. Цео енигматски и животни век провео је у Нишкој Бањи (види ГЕН, број 29).

Мирослав Цветковић је рођен првог дана 1959. године у Јелашници, општина Нишка Бања. Школовање и живот је наставио у Нишу (опширније у ГЕН–у, број 6).

Саша Чолаковић је рођен у Нишу, на дан жена – 8. марта 1968. године. Одрастао и стално живи у насељу «Никола Тесла» – Нишка Бања. Професионално се бави енигматиком (опширније у ГЕН–у, број 4).

Никола Чолић је рођен 14. децембра 1963. године у Бору где се школовао и 23 године радио у РББ–у Бор. Сада живи у насељу Брзи Брод, општина Нишка Бања где је више активан као шахиста него као енигмата (опширније у ГЕН–у, број 23).

Овом приликом по први пут представљамо енигмате:

Богољуб (Братислав) Ђорђевић је рођен 23. маја 1957. године у Нишкој Бањи. Завршио Војну академију. Напустио војну службу у чину мајора. До пензије радио у Народном позоришту у Нишу. Ожењен. Има два сина. Живи у Нишкој Бањи. Прву укрштеницу је објавио у београдској «Енигми» 1975. године. У часопису «Еурека» је објавио 80 укрштеница, «Сомборским новинама» 90, а у «Енигми» 15 радова. Такође је објавио 5 анаграма. Сарађивао је у листовима «Галеб» и «Академац» са ребусима. Помиње се у «Лексикону загонетача Југославије» (Стјепан Хорват, 1979. године.) и у «Лексикону српских енигмата» (Мирослав Лазаревић, Јован Вуковић, 2007. године).

Богољуб (Витомир) Миладиновић је рођен 1949. године у Нишкој Бањи. Покушао је да се бави енигматиком, али без посебног успеха. Има један објављени рад.

Нишка Бања је била веома успешан домаћин петих Сусрета енигмата Србије (1–2. октобра 2005. године), уз учешће 57 енигмата. Том приликом први пут је организован колективни превоз, обилазак знаменитости, шаховско такмичење, енигматска изложба и додела мајица са обележјем 5. СЕС–а. Одржано је више енигматских такмичења, трибина и први «Фестивал српске ауторске загонетке», ФЕЗ 2005. чији је победник био Мирослав Цветковић, рођен на овом подручју.

СТОЈАН НОВАКОВИЋ И НИШЛИЈЕ

Политичар, историчар, научник и поборник образовног и културног преображаја, у годинама када је Србија излазла из балканских оклопа у XVIII и XIX веку, био је Стојан Новаковић (рођен под именом Коста) у Шапцу 13. новембра 1842. године. Завршио је Правне науке на Лицеју у Београду 1863. године. Каријеру је наставио као библиотекар Народне библиотеке, био је универзитетски професор, министар у Влади Србије пет пута, посланик у Цариграду, Паризу и Санкт Петербургу, Председник владе Србије, доживотни председник Српске књижевне задруге и . . .

Написао је педесетак књига и више од 400 научних расправа. Као министар просвете извршио је реорганизацију школства и образовања у основним и средњим школама уз посебан осврт на помоћ поробљеном Нишу и југу Србије. На захтев Атанасија Петровића–учитеља Тасе, марта 1866. године, Министарство просвете у Београду послало је, бесплатно, неколико стотина књига нишкој школи. Наложено је Начелнику округа алексиначког да их «сходним начином» (значи илегално) достави примаоцу.

Стојан је покренуо и уређивао Забавни часопис «Вила» (1865 – 68), а међу сарадницима који су слали народне загонетке и личне саставе било је и Нишлија без потписа или са псеудонимима, због могућих последица турских власти које су строго забрањивале било какве везе са ослобођеним делом Србије.

Атанасије Таса Петровић у Нишу је објавио свој превод грчког наслова «Пресад мудрости или собрание поучителни мисли». То је прва књига једног Нишлије, а штампана је 1866. године у Београду уз помоћ Стојана Новановића. Исте године, на иницијативу учитеља Тасе основано је Друштво учитеља Србије чији је члан до 1873. године био и Стојан Новаковић.

Новаковић је припремио и коментар написао за књигу «Српске народне загонетке» (Београд–Панчево, 1877) са 600 загонетки и око 4.500 варијација.

Када је почео Први светски рат, заједно са Владом и многим политичарима, извршио је избеглиштво у Ниш, августа 1914. године. На лични захтев смештен је у кућу свештеника Јанковића који му је уступио своју канцеларију. Живео је скромно, хранио се са осталим укућанима, а на седнице Скупштине одлазио је пешице. Последњу књигу «Балканско питање» написао је у Нишу. На столу је држао по неколико струкова здравца.

Умро је 18. фебруара 1915. године и сахрањен уз све почасте на гробљу Горица у Нишу. На захтев породице његови посмртни остаци пребачени су 1923. године на београдско гробље. Тог дана, 29. новембра, приређен је достојанствен опроштај у Нишу. Опет је била тужна поворка и пристојан говор на главном тргу. Продавнице нису радиле, а на многим кућама биле истакнуте заставе. Тако је записано на пожутелим странама новина.

Видоје Стефановић и Марјан Радаковић

МАРИНА РАИЧЕВИЋ

Рођена је 11. маја 1968. године у Пироту, а од 1970. године живи у Бору где је завршила основну школу и прве две године средње школе. Припремни степен Педагошке академије завршила је у Пироту. Студирала је англистику на Филозофском факултету у Нишу где је стекла диплому професора енглеског језика и књижевности. У Основној школи «Вук Караџић» у Бору ради од септембра 1994. године.

Своју прву песму написала је у трећем разреду основне школе, а први афоризам 1993. године.

У чаробни свет енигматике закорачила је 2015. године, када је била добитница прве награде за најбољу ауторску загонетку на 15. Сусретима енигмата Србије у Ваљеву. Енигматске радове објављивала је у часопису «Новости енигма».

У своје слободно време саставља палиндромске реченице, анаграме, логогрифе и загонетке. Њени палиндроми и анаграми објављивани су на порталу ТИО.

Бави се и писањем афоризама, епиграма, сатиричних прича и песама.

Њена сатирична прича «Добро је» проглашена је за најбољу причу Сатира феста 2017. године. Пише и песме за децу, приче и играчке за школске приредбе. До сада је објавила пет књига: «Афоризми и још понешто» (2014), «Споменар једне учитељице» (збирка поезије за децу, 2015), «Лалилинт» (афоризми, 2018), «Осмех нам лепо стоји» (играчке за децу, 2020) и «Прочешљане разбарушене мисли» (афоризми, 2022).

Сарађује са електронским и штампаним часописима. Заступљена је у зборницима и часописима. Њени афоризми објављени су у «Енигми», «Разбистри» и «Енигматици».

Сарађивала је са Енигматским клубом «Бор». У марту 2017. и 2018. године организовала је два сусрета ученика старијих разреда са Крстом Ивановим, тадашњим председником Енигматског клуба «Бор», и Радомиром Матићем. Најпознатији борски енигматичари ученицима су објаснили, на веома приступачан и занимљив начин, основне појмове из енигматике. Бацају показали заинтересованост и били су у прилици да и сами одгонетну неколико анаграма, шарада и ребуса.

У априлу 2018. године Марина Раичевић била је један од организатора радионице на Дечјем одељењу борске Народне библиотеке. Ученици четвртог разреда Основне школе «Вук Караџић» надметали су се у решавању енигматских задатака на енглеском језику. Деца су показала мотивисаност, знање и брзину у решавању осмосмерки, укрштених речи, анаграма и ребуса.

Крста Иванов

ГЛАСИЛО ЕНИГМАТА НИШКИХ *ГЕН*
-излази периодично (02.2023.) - Уређују:
Марјан Радаковић и Крста Иванов
КОНТАКТ: 062 821 29 79

ЕНИГМАТСКИ СРЕМУШ

БИЛТЕН ЕНИГМАТСКОГ КЛУБА
«С Р Е М», ПЕЋИНЦИ

БРОЈ 15

ФЕБРУАР 2023.

**ПРИЈАТЕЉИ ЕК «СРЕМ» И
ЕНИГМАТСКОГ САВЕЗА СРБИЈЕ**

**ИЗРАДА ПЕХАРА, ПЛАКЕТА, МЕДАЉА,
УСЛУГА ШТАМПЕ И ГРАВИРАЊА**

СВЕ ВРСТЕ ГРАФИЧКИХ УСЛУГА

**Владимир
Шарић,
председник
ЕК «Срем»**

**Гордана
Шарић,
потпредседник
ЕК «Срем»**

**Секретар клуба:
Јована Милетић**

Чланови клуба: Вукица ЈОВАНОВИЋ (Рума), Драгиша ЈОВАНОВИЋ (Рума), Драгослав ЈОВАНОВИЋ (Смедерево), Марија ЂУРЧИЋ (Брестач), Милица ПЕТРОВИЋ (Тител), Бранко КОМНЕНИЋ (Крагујевац), Драгана ШАРИЋ, Иван ШАРИЋ, Ксенија ШАРИЋ, Исидора МИЛЕТИЋ и Настасја МИЛЕТИЋ (сви Шимановци).

Пријатељи клуба: Крста ИВАНОВ (Бор), Марјан РАДАКОВИЋ (Ниш) и Видоје СТЕФАНОВИЋ (Ниш).

Лого ЕК «Срем» урадио је Графички студио «ЕЛИТ» Златка Бабића из Шимановаца и представља загонетног фараона Тутанкамона

Билтен «Сремуш» издаје: ЕК «Срем», уредник: Владимир Шарић,
тел.: 022/480 – 211; 065/9999 – 212; Е – mail: vlagor5149@gmail.com,
прелом страна и техничка припрема издања: ЕК «Нова загонетка»

ЈАНУАРСКЕ (БОЖИЋНЕ) УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Уређује: Енигматски клуб «Срем»

у сарадњи са Енигматски савезом Србије, Пећинци

аутори: ГОРДАНА и ВЛАДИМИР ШАРИЋ, Шимановци

С	Р	О	Д	С	Т	В	О	■	Б	О	Ж	И	Ћ
В	Е	Р	О	Н	А	■	Б	И	О	М	А	С	Е
Е	М	И	Л	И	■	Х	А	С	Л	■	Р	У	Л
Т	И	К	О	■	Е	Р	С	Т	Е	Д	■	С	И
И	■	С	В	Е	Т	И	Ј	О	В	А	Н	■	Ч
С	Н	■	О	Т	И	С	А	К	■	М	А	Р	А
А	Е	Р	■	К	О	Т	Н	■	П	А	Р	А	Н
В	Р	А	Т	И	Л	О	■	С	Е	Р	О	Д	И
А	В	И	О	Н	■	С	В	Е	Т	И	Д	А	Н

Тематски појмови: БОЖИЋ (Празник рођења Исуса Христа који се слави 7. јануара), СВЕТИ ЈОВАН (Проповедник покајања, Крститељ, крстио Исуса Христа у реци Јордан, слави се 20. јануара), ХРИСТОС СЕ РОДИ (Божјићи поздрав, при чему се одговара са ВАИСТИНУ СЕ РОДИ), СВЕТИ ДАН (Дан славе, светковина), СВЕТИ САВА (Први српски архиепископ, најмлађи син Стефана Немање, Растко, обележава се као школска слава 27. јануара), ИСУС ХРИСТОС (Оснивач хришћанства).

АНАГРАМИЈАДА ТЕМАТСКИХ ПОЈМОВА ИЗ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

(аутори: Гордана и Владимир Шарић)

НАШ ПРОСВЕТИТЕЉ (5,4) И ВАС САВЕТ његов снажи, душу блажи поглед мио, за поштење, против лажи учитељ је српски био! (Решење: СВЕТИ САВА)	ИСУСОВО РОЂЕЊЕ (5,5,3) ВЕЋ ДОБИТ СНАЖИ за празник најдражи! Христос се роди – Ваистину се роди! (Решење: БОЖИЋ, СВЕТИ ДАН)	БОЖИЋНИ ПОЗДРАВ (7,2,4, једно Е=С) СТИХ СЕ ОРИ, РОДЕ с поздравом слободе, он слободно ходи, ваистину се роди! Решење: ХРИСТОС СЕ РОДИ)
ПРОПОВЕДНИК ПОКАЈАЊА (5,5) СТАВ ЈЕ НОВИ – цени се и та слава, за велику речи, радост је ту права! (Решење: СВЕТИ ЈОВАН)	ОСНИВАЧ ХРИШЋАНСТВА (4,7, В=С) СУРОВ СИ СТИХ певао песнице о њему што кличе о свету једнаких! (Решење: ИСУС ХРИСТОС)	

СРЕТЕЊСКЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ПЕЋИНАЧКЕ НОВИНЕ, фебруар 2023. године,
аутори: ГОРДАНА и ВЛАДИМИР ШАРИЋ, Шимановци

Д	Е	П	А	Д	А	Н	С	■	Ј	А	Р	И	Г
Р	Т	А	Р	А	Ц	■	О	С	О	Б	И	Н	Е
Ж	А	Л	А	Ц	■	К	Л	И	Н	■	Д	А	Н
А	Р	А	Л	■	Б	А	У	Б	А	У	■	Т	И
В	■	У	С	Т	А	В	Н	О	С	Т	И	■	Ј
Н	О	■	К	А	Р	А	К	А	■	Р	О	Д	А
О	Д	Б	■	П	А	Љ	А	■	К	О	Н	Е	Л
С	Р	Е	Т	Е	Њ	Е	■	С	Р	Б	И	Ј	А
Т	И	К	Е	Т	■	Р	Е	Ш	Љ	А	Н	А	Ц

Тематски појмови: ДАН УСТАВНОСТИ (Празник који се обележава на Сретење, истовремено са Даном државности), СРЕТЕЊЕ (Православни црквени празник који се обележава 15. фебруара), СРБИЈА (Наша држава), ДРЖАВНОСТ (Суверенитет, врховна власт на државној територији).

АНАГРАМИЈАДА ТЕМАТСКИХ ПОЈМОВА ИЗ УКРШТЕНИХ РЕЧИ
(аутори: Гордана и Владимир Шарић)

ПРАЗНИК ЗА СРЕТЕЊЕ (3, 10) «ИН» НОТА СУДСТВА што законитост води. Празник је то људства, са Сретењем се спроводи (Решење: ДАН УСТАВНОСТИ)	СЛАВА 15. ФЕБРУАРА (7) Е, СТРЕ(П)ЊЕ су нестале, гости, јер 15. фебруар се сада слави. Дан државности и уставности празници су нам баш прави! (Решење: СРЕТЕЊЕ)
НАША ДРЖАВА (6) СИЈА (Г)РБ и вијори се застава, државе чија је вечна слава пронела уз славно знамење, на празнике и на Сретење! (Решење: СРБИЈА)	СУВЕРЕНИТЕТ ДРЖАВЕ (9) ВАЖНОСТ Р(Е)Д свуда има у суверенитету земаља, што се обележава у њима као празник са пуно детаља! (Решење: ДРЖАВНОСТ)

ЗАБАВНИКОВЕ УКРШТЕНЕ РЕЧИ (3)

Уређује: Енигматски савез Србије

аутор: др Видоје Стефановић Вист

В	А	С	П	И	Т	А	Ч	■	С	К	А	Л	П
О	М	Е	Р	Т	А	■	Л	Е	В	И	Ч	А	Р
Ј	У	Н	А	К	■	М	А	М	Е	■	А	С	В
В	Р	А	Т	■	Т	А	Н	И	Т	А	■	О	Е
О	■	Д	Е	Т	Е	Л	И	Н	А	Р	А	■	Н
Д	А	■	Р	И	Л	И	Ц	А	■	А	Т	О	С
И	Р	А	■	Б	А	Њ	А	■	Б	Р	А	Н	Т
Н	А	С	Л	А	Д	А	■	Б	О	А	Р	О	В
А	У	Т	О	Р	■	К	А	В	А	Т	И	Н	А

Тематски појмови: ДЕТЕЛИНАРА (Део Новог Сада), БОАРОВ (Познати новосадски новинар, Думитрије), ВОЈВОДИНА (Северни део Србије, коју чине Срем, Банат и Бачка, са главним градом Новим Садом).

АНАГРАМИЈАДА ТЕМАТСКИХ ПОЈМОВА ИЗ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

(аутори: Гордана и Владимир Шариф)

ДЕО НОВОГ САДА (10)

ДЕРЕТА ЛИ(М)АН
камером снима
и још један део града
нашег лепог Новог Сада.

(Решење: ДЕТЕЛИНАРА)

УГЛЕДНИ НОВИНАР (6)

Из БОРОВА града
репортажа стигла ми је,
новинара Новог Сада
– име му је Динитрије!

(Решење: БОАРОВ)

НАША ЖИТНИЦА (9)

– ДИВАН ЈОВО, красан је си, још ми реци одакле си . . .	– Ја сам, даме, моје fine из питоме покрајине!
--	---

(Решење: ВОЈВОДИНА)